Ἔτος Γ' 1886 — Ἐν Ἀθήναις 6 Ἰουλίου — Ἀριθ. 123

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
Προπληρωτέα
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Ἐν Ἑλλάδι. . . . . Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ . . . Φρ. χρ. 12

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ»
Ἐν ὁδῷ Μουσῶν ἀριθ. 6.

Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 25.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἔργα καὶ Ἡμέραι.
Ἡ κοινὴ γνώμη τῶν ἄλλων ἔθνῶν.
Ἀνταποκρίσεις τοῦ Γεωργίου Αἰνιᾶνος περὶ τῶν [illegible] ὁρίων τῆς Ἑλλάδος.
[illegible]
Ἐμπορικά.
[illegible]
Ἀνάλεκτα. [illegible] ἀλεγκτεσύπου Ψυχήν [illegible] (Φ. [illegible]).
Φιλολογικά.
Ἐπιστημονικά.
Βιβλιογραφία.
Ὀνοματοποιΐαι [illegible] — Λύσεις
ΕΝ ΚΗΠΟΙΣ ΑΛΛΟΙ, λόγοι καὶ ἔργα. Φιλοσόφημα

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Ἡ κοινὴ γνώμη. Ὁ μὴ ἀμέσως διαφερόμενος διὰ τοὺς διωρισμοὺς καὶ τὰς παύσεις τῶν κυβερνήσεων, οἱ μὴ λαμβάνοντες ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰς θρηνώδεις κραυγὰς τῶν ἀντιπολιτευσέων, οἱ πολῖται δηλ. ἐκεῖνοι, ὧν ἡ περὶ τῶν πραγμάτων τῆς Πατρίδος γνώμη ἀποτελεῖ τὴν λεγομένην [illegible] κατελήφθησαν ἐν [illegible] ἐπιδημικῆς ἀφασίας καὶ ἀμεριμνίας. Ἀφανεῖς κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας οἱ ἀγαθοὶ ἀστοὶ διάγουσιν ἀφρόντιδες καὶ λευχειμονοῦντες ὑπὸ τὰς σκιερὰς στέγας αὐτῶν, ἀναμένοντες τὸ μεσημβρινὸν φαγητὸν καὶ τὸν μετ' αὐτὸ τετράωρον κατὰ μέσον ὅρον ὕπνον καὶ πάλιν τὸ μεταμεσημβρινὸν φαγητὸν καὶ τὴν περὶ τὴν ὀψὲ ἀφὰς ἔξοδον εἰς τὰς πλατείας καὶ τὰ θέατρα.

Ἡ κοινὴ γνώμη παρ' ἡμῖν δὲν ὁμοιάζει οὔτε πρὸς τὴν κοινὴν τὰς ὁμηρικὰς συνελεύσεις, καθ' ἃς ἐλάλουν μόνον, οὐδὲ πρὸς τὴν κατὰ τὰς ἀγορὰς [illegible], καθ' ἃ ἐπεδοκίμαζεν καὶ ἀπεδοκίμαζεν· ἡ κοινὴ γνώμη παρ' ἡμῖν δὲν εὑρίσκεται ἐν διαρκεῖ ἐγρηγόρσει [illegible] ἀξιόμοτητι, ἀλλ' ὁμοιάζει τὴν πολεμικὴν [illegible]· ἐπιτρα[illegible]εύεται ἀλλ' οὐδέποτε [illegible]· παρασκευάζεται ὑπὸ τῶν δημοσιογραφικῶν ὀργάνων, ἐνθουσιᾷ, χαταστάσσεται ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ δεῖνος ἢ τοῦ [illegible], συγκινεῖται, ἀγωνιᾷ, ταλαιπωρεῖται καὶ . . . ἐπανέρχεται ἐπὶ πολλοὺς εἰς τὰς ἑστίας ἄπρακτος καὶ ἀπογοητευμένη.

Ἀλλὰ τί ἀπογοητεύει τοὺς ἀμερολήπτους πολίτας;

Τρία τινὰ κυρίως φρονοῦμεν: *Τὸ ἐκ παραλληλισμοῦ—κρίνειν ἔμφυτός τις ἰδιότης τοῦ λατρεύειν τὸ ὑπέροχον ὅν καὶ βδελύττεσθαι τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ—καὶ ἡ ἔλλειψις ἐμπιστοσύνης πρὸς πάντας καὶ ἰδίως πρὸς ἑαυτούς.*

Ἄνευ παραλληλισμοῦ εἶνε ἀδύνατον νὰ διεξαγάγῃ τις παρ' ἡμῖν συζήτησιν, ἐξ ἧς νὰ πεισθῇ ἢ νὰ πείσῃ· καταχρίνεις τὸν πρῶτον; σοῦ παρουσιάζουν εὐθὺς τὸν δεύτερον — καὶ εὐτυχῶς ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς ὑπάρχουσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος μόνον δύο — καταχρίνεις τὸν δεύτερον; σοῦ παρουσιάζουν τὸν πρῶτον, τρέπεσαι ἐξ ἀηδίας εἰς φυγὴν καὶ κερδίζει ὁ ἀντίπαλός σου, ἀλλ' ἀπογοητεύεσθε καὶ οἱ δύο. Ἀπολυτοι σκέψεις δὲν ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν, τὰ πάντα σχετικὰ καὶ σχετιζόμενα. Λέγεται ὅτι τὸ βλέπειν δύο ἀντικείμενα ἀνθ' ἑνός, εἶναι κακὸν σημεῖον ὑπὸ ἰατρικὴν ἔποψιν, ἀρά γε τὸ συζητεῖν περὶ δύο ἀντὶ περὶ ἑνὸς ὑπὸ πολιτικὴν ἔποψιν εἶνε σημεῖον καλόν;

◇

Ἱστορικός τις νεώτερος παρετήρησεν, ὅτι ὅσῳ ὁ Ἕλλην εἶνε φανατικώτατος εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ὑπερτάτου ὄντος, τόσῳ βδελύσσεται τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ· διό, ἐνῷ εἶνε τύπος *θεοφοβουμένου*, ὅταν ἴδῃ *παπᾶν*—τὴν πρωΐαν μάλιστα—τρέπεται εἰς φυγήν. Τοιοῦτόν τι συμβαίνει καὶ διὰ τοὺς αὐλικοὺς καὶ διὰ τοὺς *ἀνθρώπους* τῶν κομμάτων· ὅσον καὶ ἂν ἐκτιμᾷ ὁ λαὸς πολίτευτήν τινα, ἀδύνατον εἶνε νὰ ὑποφέρῃ τοὺς περιστοιχοῦντας αὐτόν· διὰ τοῦτο ἴσως καὶ ὁ Θεὸς μᾶς ἐγκατέλιπε καὶ ἡ βασιλεία δὲν μᾶς εὐνοεῖ καὶ ὁ πολιτευτὴς οὔτε γνωρίζει, οὔτε ἐκτιμᾷ τὸν ἀληθῆ λαόν, ὅστις ἐξ ἀηδίας πρὸς τὸ περιβάλλον εἰς οὐδεμίαν ἔρχεται πρὸς αὐτὸν συνάφειαν.

◇

Εἰς οὐδένα ὁ λαὸς ἔχει πλέον ἐμπιστοσύνην. Ἐδοκίμασεν ἄλλοτε τοὺς πρὸς τὴν πολιτικὴν τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης Δυνάμεως κλίνοντας, ἐδοκίμασε τοὺς ἐπαναστατήσαντας κατὰ τῆς πρώτης δυναστείας, τοὺς ἀπολυτόφρονας, τοὺς μεγαλοϊδεᾶτας, τοὺς σπαταλοῦς καὶ μεγαλοπράγμονας, τοὺς οἰκονομολόγους καὶ ἐπανορθωτικούς, καὶ ἤδη δοκιμάζει τοὺς ἀναμορφωτάς· καὶ τί ἀπεκομίσατο ἐκ τῶν δοκιμασιῶν τούτων ὁ λαός; τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔχει ἄνδρας, καὶ τὸ ἔτι ἀπαισιώτερον, τὴν περὶ ἑαυτοῦ ἰδέαν ὅτι εἶναι ἀνάξιος δικαιωμάτων· τὴν ἰδέαν δηλ. ἥτις ὀλίγον διαφέρει τῆς ὁδηγούσης τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐτοκτονίαν . . .

Καὶ νὰ μὴ εὑρίσκεται **εἷς**, νὰ τῷ εἴπῃ ὅτι μόνον ὅταν ἀναλάβῃ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ ἀνὰ χεῖρας θὰ γνωρίσῃ πόσον εἶναι αὐτῶν ἄξιος, μόνον ὅταν ἀναλάβῃ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ ἀνὰ χεῖρας, καὶ θὰ ἀναλάμψωσιν ὁ λόγος καὶ ἡ εὐθύνη, θὰ ἴδῃ ἐκ τῶν τάξεων αὐτοῦ ἀναφαινομένους ἄνδρας κατανοοῦντες τίνες εἰσὶν καὶ τίνας ἐκπροσωποῦσιν;!

Ὑπὲρ πατρίδος. Ὡς ἀξιομνημόνευτον γεγονὸς τῆς ἑβδομάδος ταύτης, δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ, κατὰ τὴν ἀπό τινος εἰσαχθεῖσαν διασκεδαστικὴν μέθοδον, συνάθροισις ἱκανοῦ χρηματικοῦ ποσοῦ, ὑπὲρ τῶν οἰκογενειῶν τῶν ἀποθανόντων καὶ ὑπὲρ τῶν πληγωθέντων ἐν τοῖς συνόροις.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐθεάθη καὶ φυλλάδιόν τι, φέρον διατριβὰς πολλῶν λογίων νέων καὶ γερόντων, μετὰ πανομοιοτύπων τῶν ὑπογραφῶν, καὶ τοῦτο ἰδίως, ὅπως μὴ ἐνοχλῶνται οἱ λόγιοι ὑπὸ τῶν ὀχληρῶν συλλογέων αὐτογράφων, οἵτινες διὰ τῆς μεθόδου τῆς ὑάλου τῶν παραθύρων, δύνανται ἤδη νὰ πλουτίσωσι τὰς συλλογὰς αὐτῶν! . . Ἐν γένει οἱ γράψαντες δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν: εἰς ὑπογράψαντας διότι ἔγραψαν, καὶ εἰς γράψαντας διὰ νὰ ὑπογράψωσιν. . . ὑπάρχουσι μάλιστα καὶ τινες μόνον ὑπογράψαντες, ἀλλ' αὐτῶν αἱ ἰδέαι εἶνε γνωσταὶ εἰς τὸ Πανελλήνιον.

Ἐν τῇ προμετωπίδι τοῦ φυλλαδίου ὑπάρχει σύνθεσις ἀπεικονίζουσα πληγωμένους τινάς, ἂν δὲν ὑπῆρχε δὲ ἄνωθεν αὐτῶν τὸ «pro patria» θὰ ἐξελάμβανέν τις αὐτοὺς πληγωθέντας ἐν σιδηροδρομικῇ συγκρούσει ἢ πυρκαϊᾷ· πάντες κινοῦσι τὸν οἶκτον καὶ οὐδεὶς τὸν ἐνθουσιασμόν· ἀλλὰ μᾶλλον ἀξιολύπητος πάντων εἶνε βεβαίως ὁ ἔχων δεδεμένην καὶ πληγωμένην τὴν δεξιὰν χεῖρα. . . ὁ δυστυχής. . . .! δὲν θὰ δύναται οὔτε νὰ ῥαπίσῃ κἂν τὸν δίδοντα αὐτῷ ἐλεημοσύνην, τὴν ὁποίαν δὲν ἐζήτησεν!

Ὁπωσδήποτε ἀξιέπαινος εἶνε ἡ δραστηριότης τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ ἡ προθυμία μεθ' ἧς δόκιμοί τινες λογογράφοι, εἰς τὸν σκοπὸν μόνον ἀποβλέποντες, προσήνεγκον τὰ προϊόντα τῆς γραφίδος των.

Ἀπ' ὅλα. Πολλὰ ἠδύναντο νὰ γραφῶσιν ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς ἑβδομάδος ταύτης, ὧν σπουδαιότερα εἶναι τὰ ἀκόλουθα.—Ἡ Κωπαΐς ἐκηρύχθη *ἀνθῦφα* (αὐτὰ συμβαίνουσι καὶ εἰς τοὺς Παρισίους). —Ὁ κ. Πύρλας ἀνεκοίνωσε τὰς νόσους ὑφ' ὧν προσβάλλονται οἱ βουλευταὶ καὶ αἵτινες βεβαίως δὲν ἐπηρεάζονται ὑπὸ τῆς αὐξομειώσεως τῶν ἐκλογικῶν περιφερειῶν· αἱ βουλευτικαὶ νόσοι, κατ' αὐτόν, προσβάλλουσι τοὺς πόδας (διαβήτης) τὴν καρδίαν καὶ τὸν ἐγκέφαλον.—Ὁ κ. Οἰκονόμος ἔλαβεν ἐκ Πατρῶν τὸ *μικρὸν μήνυμα*, ὡς προάγγελον τῆς προσεχοῦς πρωθυπουργικῆς χειροτονίας του.—Κατηγγέλθη δημοσίᾳ ὁ πολὺς Στῆλμαν ὡς προδόσας μπέηδες τινὰς Ἀλβανοὺς ἑτοίμους εἰς σύγ-

χρονον ἀποστασίαν μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ κινήματος.—Ὁ αὐτὸς Στῆλμαν διεξάγει ἤδη ἀγῶνα ἀρχαιολογικὸν πρὸς τὸν κ. Σλῆμαν ἐπιδιώκων καὶ Φαλμεραΐερ δάφνας.—Ἕλλην τις κατέθηκεν εἰς τὸ κεντρικὸν ταμεῖον 35 τουρκικὰς λίρας ὑπὲρ τῶν οἰκογενειῶν τῶν ἐν τοῖς συνόροις φονευθέντων καὶ πληγωθέντων, χωρὶς νὰ καταστήσῃ, ὁ ἄριστος καὶ ἀξιοπρεπὴς ἀνήρ, γνωστὸν τὸ ὄνομά του.—Ἐνῷ ἐν Ἀθήναις διεξήγετο συζήτησις περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ *Καλυμμαυχίου*, ἐν Κύπρῳ, βεβαίως δι' ἀρχαιολογικὰς παρατηρήσεις, Ἄγγλος ἀξιωματικὸς δι' ἑνὸς ῥαπίσματος ἐκύλησεν εἰς τὸν βόρβορον τὸ καλυμμαύχιον Ἕλληνος ἱερέως.—Ἐγένετο ἡ παρατήρησις ὅτι ὁ Μέγας ἱεράρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γ', ὅστις τοσοῦτον ἐπὶ τῆς πρωθυπουργίας τοῦ κ. Τρικούπη κατεδιώχθη, ἐκ συμπτώσεως ἐπὶ τῆς πρωθυπουργίας τοῦ αὐτοῦ ἀπώλεσε τὴν καλλίτεκνον αὐτοῦ μητέρα.—Οἱ ἐξωσθέντες τῆς Βουλῆς Κρῆτες τῶν Ἀδαμῶν ἐδωρήσαντο τὰς εἰς τὸ πατριωτικὸν δάνειον μετοχὰς αὐτῶν εἰς τὸν ἐθνικὸν στόλον.—Ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς ἀπεφασίσθη ὅπως ἱδρυθῇ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ μὲν ἀνθρωπολογικὸν ἐργαστήριον, ἴσως ἕνεκα τῆς παρατηρουμένης λειψανδρίας, ἀποσταλῇ δὲ ἐπιστήμων τις πρὸς ἀνακάλυψιν κρυπτογράμων, ἴσως ἕνεκα τῆς παρατηρουμένης ἐκλύσεως τῶν ἠθῶν.—Μετὰ χαρᾶς ἠκούσθη, ἰδίως ἐν Σκιάθῳ, ἡ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἡμῶν ἐπανάληψις τῶν μετὰ τῆς Αὐστρίας *ἐμπορικῶν* διαπραγματεύσεων.—Τὸ τορπιλοβόλλον *Ψαρρὰ* ἐπὶ τὸ ἁπλούστερον μετωνομάσθη *Κρητὴ ἄμυκα* κατὰ τὸ *Ἐθνικὴ ἄμυνα*.—Ἐν τῇ «Ἀκροπόλει» κατεχωρίσθη καυτηριαστικὸν ἄρθρον περὶ τῆς διπλωματίας ἡμῶν, μετὰ θάρρους γεγραμμένον καὶ πολλὰς πικρὰς ἀληθείας περιέχον.—Ἔξωθεν τῆς Βουλῆς ἀνεκαλύφθη μέρος τῶν ἔξω τοῦ ἀρχαίου Ἄστεως τειχῶν.—Ἄλλαι ἀρχαιολογικαὶ ἀνακαλύψεις ἐγένοντο ἐν Πειραιεῖ. — Ἀνεκαλύφθη ἐν ταῖς ἐπὶ τοῦ Πτῴου τῆς Βοιωτίας ἀνασκαφαῖς καλλίστη κεφαλὴ ὁμοία ταῖς ἐν τῇ Ἀκροπόλει εὑρεθείσαις.—Ἐσημειώθη εἰς τὰ δικαστικὰ χρονικὰ ἡ πρώτη καταδίκη εἰς διετῆ φυλάκισιν ἀνθρώπου παραβλάψαντος ἀρχαιότητας.—Πρὸς τὸν δήμαρχον τῶν Ἐπιδαυρίων ἐγένετο πρότασις, τῆς διὰ Πανελληνίου εἰσφορᾶς ἀνεγέρσεως ζήλης ἀναθηματικῆς εἰς τὴν Α' ἐν Ἐπιδαύρῳ Ἐθνικὴν Συνέλευσιν. «Ἡ Συνέλευσις ἐκείνη ἀποτελεῖ γεγονὸς ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς Ἱστορίας καὶ ἀπέδειξε διά τε τῆς συγκροτήσεως καὶ τῶν πράξεων αὐτῆς ἐπιτελεσθεισῶν ἐν μέσῳ ἐξολοθρευτικῆς πάλης, τοῦ χάους καὶ τῆς περὶ τὸν αὐτόνομον βίον ἀπειρίας τῶν πολιτῶν, κατὰ πόσον οἱ τότε Ἕλληνες κατεῖχον οὐ μόνον τὴν ἐν πολέμῳ μεγαλουργίαν, ἀλλὰ καὶ τὰς πολιτειακὰς ἀρετὰς λαοῦ δυναμένου νὰ συνταχθῇ εἰς εὐνομούμενον Κράτος».—Ἡ Σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτῆς συνεδριάσει ἀπεφάσισεν, ἵνα τὸ Πανεπιστήμιον ἀντιπροσωπευθῇ κατὰ τὴν πεντακοσιετηρίδα τῆς ἱδρύσεως τοῦ Πανεπιστημίου Ἀιδελβέργης ὑπὸ τῶν καθηγητῶν κ.κ. Μ. Βενιζέλου καὶ Κ. Ν. Κωστῆ καὶ ὑπὸ τοῦ γραμματέως κ. Νικ. Γουναράκη. Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου ἀναχωροῦσιν ἐντεῦθεν τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα τῆς ἑορτῆς τελουμένης τὴν 2 Αὐγούστου.—Καὶ τέλος, ἀπεφασίσθη ἡ ἐν Ἀθήναις ἵδρυσις Σχολῆς σκοποβολῆς, χάριν πάντων τῶν Στρατιωτικῶν σωμάτων. Κατὰ πόσον ἡ σκοποβολὴ αὕτη εἶνε ἀναγκαία δεικνύει τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον.

◇

Ἐπὶ τοῦ ἐκ Χαλκίδος καταπλεύσαντος κατ' αὐτὰς ἀτμοπλοίου ὑπῆρχε καί τις Εὔζωνος. Τινὲς τὸν ἐπλησίασαν καὶ τὸν ἠρώτων, ἐνῷ τὸ ἀτμόπλοιον εὐρίσκετο ἔξωθεν τοῦ Μαραθῶνος, πῶς συνέβη καὶ ἐσκοτώθησαν τόσοι πολλοὶ Τοῦρκοι. Ὁ Εὔζωνος ἀπήντησεν: «Ἐμεῖς στεκόμαστε στὴ θέσι μας, ἐκεῖνοι ριχνόντουσαν ἀπάνω μας· ἐμεῖς ἤμασταν ἕνας ἑνός, ἐκεῖνοι πενταχόσοι, πεντακόσοι· ἐκεῖνοι ἔριχναν μὲ κλεισταμάτια στὸν ἀέρα κ' ἐμεῖς ἀγκαλιάζαμε στὸ κρέας», καὶ ἐπειδὴ ἡ εὐγλωττία τοῦ δὲν εἶχε πεῖσῃ τοὺς πάντας, «Νὰ δῆς, λέγει, βλέπεις ἐκεῖνα γιὰ κεῖ κάτω στὴ θάλασσα τὰ τρία παπάκια ποῦ λούζονται; ποιὸ θέλεις νὰνι Τοῦρκος;—τὸ δεξί» τοῦ ἀπήντησε τ. «Ἀλέπον γυρίσματος» σκοπεύσας δὲ καὶ πυροβολήσας αὐτοστιγεὶ ἔβγ τοῦ Γκρὰ τὸ διεπέρασε διὰ τῆς σφαίρας.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο διηγοῦνται πάντες οἱ ἐλθόντες διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀτμοπλοίου.

Η ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΓΑΛΛΩΝ ΕΟΡΤΗ

«.... Ὑπῆρχεν ἐν Παρισίοις ἱδρυμάτι, ὅπερ πρὸ πέντε αἰώνων ἐπίεζε τὸ στῆθος τῆς Γαλλίας ὡς ὁ ἐν τῷ Ἅδῃ βράχος τοὺς ὤμους τοῦ Σισύφου[1].

Ἀλλ' ἡ Γαλλία, ἔχουσα ὀλιγωτέραν ἢ ὁ Τιτὰν πεποίθησιν εἰς τὰς δυνάμεις της, οὐδέποτε προσεπάθησε νὰ τὸ διασείσῃ.

Τὸ κτίριον ἐκεῖνο, σφραγὶς τοῦ τιμαριωτισμοῦ τετυπωμένη ἐπὶ τοῦ μετώπου τῶν Παρισίων ἦτο ἡ Βαστίλλη· ὁ βασιλεὺς ἦτο πολὺ καλὸς καὶ δὲν ἔκοπτε κεφαλάς. Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς ἔρριπτε τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν Βαστίλλην.

Ἅμα τις ἐρρίπτετο ἐκεῖ ἐλησμονεῖτο, ἐδημεύετο, ἐθάπτετο, ἐμηδενίζετο.

Ἔμενεν ἐκεῖ μέχρις οὗ ὁ βασιλεὺς τὸν ἐνθυμηθῇ, καὶ οἱ βασιλεῖς τόσα ἄλλα νέα πράγματα πρέπει νὰ συλλογίζωνται, ὥστε λησμονοῦσι συχνάκις τὰ παλαιά.

Ἄλλως, δὲν ἦτο μόνον μία Βαστίλλη εἰς τὴν Γαλλίαν. Ὑπῆρχον εἴκοσι...

Μὲ τὴν διαφοράν, ὅτι τὸ φρούριον τοῦ προαστείου τοῦ ἁγίου Γερμανοῦ ἐκαλεῖτο *Βαστίλλη*, καθὼς ἡ Ρώμη ἐκαλεῖτο *πόλις*.

Μόνη αὐτὴ ἠξίζεν ὅσον ὅλαι ὁμοῦ.

. . . . . .

[1] Εἰς τὴν μυθολογίαν ἦτο ὀλίγον ἀδύνατος ὁ μακαρίτης Δουμᾶς.

Ἑκατοντακισχίλιοι ἄνθρωποι περιεκύκλουν τὴν Βαστίλην. Δὲν ἦσαν μόνον ἐργάται, ἀλλὰ καὶ πολῖται ὅλων τῶν τάξεων. Δὲν ἦσαν μόνον ἄνδρες ἀλλὰ καὶ παιδία καὶ γέροντες.

Καὶ ὅλοι εἶχον ἓν ὅπλον, ὅλοι ἐξεβάλλον μίαν κραυγήν.

Ἀπὸ τόπον εἰς τόπον ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους, ἔβλεπέ τις γυναῖκα θρηνοῦσαν, λυσίκομον, συστρέφουσαν τοὺς βραχίονας καταρωμένην τὸν λίθινον γίγαντα, μὲ [illegible] νημα ἀπηλπισμένον.

Ἦτο κῆτος [illegible] ἐκεραύνωσε [illegible] ἡ Βαστίλλη, [illegible] Βαστίλλη!

Ὅ,τι ἐφώναζαν εἰς τὰ [illegible] πρόσωπα [illegible] ὀλίγοι, [illegible] ἄνθρωποι [illegible] ἕτερον [illegible] ἡ [illegible] ὑψωθῇ [illegible] τῶν [illegible] καὶ διεσπάρη [illegible] Βαστίλλη.

«Ἡ Βαστίλλη ἐκυριεύθη!

Εἰς τὴν φωνὴν ταύτην αἱ καρδίαι ἀνέλθησαν, [illegible] ὀφθαλμοὶ ὑγρανθῆσαν, οἱ βραχίονες [illegible] ἐγένοντο οἱ πρόδρομοι τῆς χειραφετήσεως τῶν λαῶν καὶ ἐδίδαξαν εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν ὅτι ἤγγικεν ἡ ὥρα.

Ἡ 25 Μαρτίου καὶ ἡ 14 Ἰουλίου εἶνε ἀδελφαί· τιμῶντες τὴν μνήμην τῆς μιᾶς εὐλογήσωμεν τὸ ἔργον τῆς ἑτέρας. Εἴθε δὲ ἡ τρίχρους καὶ ἡ κυανόλευκος ἀρρήκτως συνδεόμεναι νὰ κυματίσωσι μίαν ἡμέραν ἐπὶ τοῦ ἱδρύματος τῆς ἐλευθερίας, οὗτινος πρῶτοι οἰκοδόμοι ὑπῆρξαν αἱ δύο αὗται ἀδελφαί.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΕΚΘΕΣΙΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΙΝΙΑΝΟΣ

(Συνέχεια ἴδε σελ. 304)

Γεωργία καὶ κτηνοτροφία ἦσαν τὰ ἐπαγγέλματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀνέκαθεν ἠσχολοῦντο οἱ περισσότεροι κάτοικοι τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, ἀμφότερα μᾶλλον πάντων τῶν ἄλλων ἐκταθειμένα εἰς μεγάλας ζημίας ἐν καιρῷ πολέμου, πολλάκις καὶ εἰς ὁλοτελῆ ἀπώλειαν. Διὰ τοῦτο ἐν ᾧ ὁ γεωργὸς ἔσπειρε καὶ ἔβλεπε κάθε θέρος καιομένους ἢ ἁρπαζομένους τοὺς καρπούς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἤλπιζε νὰ θρέψῃ τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκά του, ὁ κτηνοτρόφος ἐθεώρει μὲ θλῖψιν τῆς ψυχῆς του ἁρπαζόμενον τὸ ποίμνιόν του ἐξ ὁλοκλήρου καὶ τὸν ἑαυτόν του καταντῶντα εἰς ἐσχάτην ἀξιοδάκρυτον ἔνδειαν· καὶ τοῦτο ὄχι ἅπαξ καὶ δίς, ἀλλ' ἀσάκις ἐγίνετο κίνημα ἐχθρικόν· εἴτε εὐτυχὴς εἴτε δυστυχὴς συνέπιπτε νὰ γένῃ, ἡ φθορὰ ἦτον ἑπόμενον ἀναμφίβολον· ἐκτὸς τούτου μεμακρυσμένοι ἀπὸ τὰ παράλια οἱ περισσότεροι ἠναγκάζοντο νὰ ἀποταμιεύουν τὴν κινητὴν περιουσίαν των εἰς σχισμὰς ὀρέων καὶ ἀπόκρυφα σπήλαια, ἢ ἔσκαπτον λάκκους καὶ τὰ παράχωναν· ἀλλ' οἱ Ἀλβανοί, ἐμπειρότατοι εἰς τὸ ἰχνηλατεῖν τοιοῦτου εἴδους θηράματα, δὲν ἄφησαν σχεδὸν καμμίαν ἀπὸ τὰς τοιαύτας παρακαταθήκας ἀνεξερεύνητον, δευτέρα αἰτία πτωχείας διὰ τοὺς δυστυχεῖς κατοίκους τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. Ἀλλ' ἡ τρίτη εἶναι οὐσιωδεστέρα ἢ μᾶλλον προκαταρκτική. Τριάντα πέντε ἐτῶν συνεχὴς τυραννὶς τοῦ ἀπληστοτάτου Ἀλῆ πασᾶ καὶ τῆς οἰκογενείας του μετὰ τὴν ἀρπαγὴν τῆς γῆς, μετὰ τὰς ἐτησίως πληρωνομένας χρηματικὰς ὑπερόγκους τακτικὰς ἀπαιτήσεις καὶ ζημίας, ἐπόμενον ἦτον νὰ μὴ ἀφήσῃ τίποτε εἰς τὸν δυστυχῆ λαὸν τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, διὰ τοῦτο ἀφ' οὗ ἐξεκενώθη ὅλη ἡ κατάστασις τῶν Στερεοελλαδιτῶν, ἐσβύσθησαν ὅλαι αἱ πλουσιαι οἰκογένειαι καὶ ἔμειναν ἐπιφορτισμέναι χρέη ὑπέρογκα. Ἐν ᾧ λοιπὸν ἦτον εἰς τοιαύτην ἔνδειαν προηγουμένως, ἐπισυνέβη ἡ ἐπανάστασις καὶ ἀφηρπάσθησαν εἰς τόσων ἐτῶν ἐπιδρομὰς ὡς καὶ τὰ ἔσχατα λείψανα τῆς περιουσίας των. Ἐκ τούτων οἱ κάτοικοι τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἔθασαν εἰς τὴν ἐσχάτην ἀκρότητα τῶν δυστυχῶν, ἐδοκίμασαν ὅλα τὰ εἴδη τῶν ῥιζῶν ἀπὸ τὴν πεῖναν, καὶ αἱ δοκιμαὶ πολλάκις τοὺς ἔγιναν θανάσιμοι· πολλοὶ ἔζησαν ἑξαμηνίαν ὁλόκληρον μὲ μόνον χόρτα χωρὶς νὰ δοκιμάσωσι ψωμίου ποιότητα, ὥστε εἶδα πολλάκις ἀνθρώπους μὲ κίτρινα ὄμματα, πράσινον χρῶμα προσώπου καὶ κατεσκληκὸς πρόσωπον ἀρχόμενον νὰ βλαστάνῃ τρίχας ὡς τῶν ἀλόγων ζῴων· πλῆθος ἀπέθανον ἀπὸ τὴν ὁλοτελῆ γύμνωσιν καὶ τὴν ὑγρασίαν τῶν σπηλαίων, ὅπου ἐκρύπτοντο, ἀποφεύγοντες τὴν θέαν τῶν ἀνθρώπων διὰ σεμνότητα. Ἀγκαλὰ εἶναι περιττὸν νὰ μικρολογῶ περὶ αὐτοῦ, ἐξοχώτατοι Κύριοι· εἶσθε ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, κατ' εὐτυχίαν τῶν Στερεοελλαδιτῶν· εὔκολα ἠμπορεῖτε νὰ τὸ παρατηρήσετε. Στρέψατε τοὺς ὀφθαλμούς σας εἰς Αἴγιναν καὶ ἐξετάσατε τίνος τόπου κάτοικοι εἶναι ἐκεῖναι αἱ γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι εἰς τὸν φλογερώτατον καύσωνα τῆς ἡμέρας κοβαλοῦσι πέτρας εἰς κατασκευὴν τοῦ ὀρφανοτροφείου, τρώγουσαι ἄρτον ὀδύνης καὶ κιρνῶσαι τὸ πόμα μετὰ κλαυθμοῦ· εἶναι χῆραι τῶν ἡρωϊκῶς πεσόντων εἰς τὰς μάχας τῆς Γραβιᾶς, τῶν Βασιλικῶν, τῶν Θερμοπυλῶν, τοῦ Μαραθῶνος καὶ τόσων ἄλλων μερῶν τῆς Ἀν. Ἑλλάδος! θεωρήσατε ἐκείνας τὰς γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι καθήμεναι εἰς τοὺς ἀποτόμους βράχους τοῦ Καλάμου, κατεσκληκυῖαι περικυκλωμέναι ἀπὸ νεαρὰ παιδία κλαίοντα ἀπὸ τὴν πεῖναν, καὶ κατάμαυρα ἀπὸ τὴν γύμνωσιν, περιμένουσι νὰ δώσῃ τέλος τῶν θλίψεών τους ὁ θάνατος· ἐρωτήσατε, ποία εἶναι ἡ πατρίς των; θέλετε μάθῃ ὅτι εἶναι μητέρες καὶ ἀδελφαὶ καὶ σύζυγοι τῶν νικητῶν τοῦ Σουλίου, τοῦ Μακρονόρους, τῆς Πλάκας, τῶν ἀπαντησάντων τὴν τρομερὰν ἔφοδον τοῦ Σκόνδρα, καὶ τέλος τῶν ὑπερασπισθέντων γενναίως τὸ πολυπαθὲς Μεσολόγιον. Ἀνοίξατε τοὺς καταλόγους τῶν φιλελλήνων καὶ ἀναγνώσατε τὰ ὀνόματα τῶν ἐλεουμένων, καὶ θέλετε ἰδῇ, ὅτι μόνον οἱ δυστυχεῖς Στερεοελλαδῖται βιαζόμενοι ἀπὸ τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν καταντῶσιν ἕως εἰς τὸ νὰ ἀπλώσωσι χεῖρα εἰς ἔλεον. Ἂς περιέλθῃ τις ὅλα τὰ σπήλαια τῆς Αἰγίνης καὶ Σαλαμῖνος, ὅλας τὰς ἀχυροσκεπεῖς καλύβας τοῦ Πόρου, τῆς Ἐπιδαύρου, τῆς Κορίνθου, καὶ ὅλων τῶν παραλίων τῆς Πελοποννήσου μέχρι Πατρῶν, καὶ θέλει ἰδῇ ἐκεῖ ὅλον κατοίκους τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος δοκιμάζοντας πολυώδυνον βίον ἀπὸ πεῖναν καὶ γύμνωσιν.

Ἰδοὺ εἰς ποίας φρικτὰς δυστυχίας ὑπέπεσαν οἱ κάτοικοι τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος διὰ νὰ ὑπερασπισθῶσι τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος των· καὶ ἐν ᾧ σήμερον χαίρει ὅλη ἡ λοιπὴ Ἑλλὰς τὰ ἀγαθὰ τῆς εἰρήνης καὶ εὐνομίας, καὶ διάγουσι ἄλυπον καὶ ἄπονον βίον οἱ κάτοικοι τῶν ἄλλων μερῶν ὑπὸ τὴν ἐμφρονεστάτην διοίκησιν τοῦ ἤδη πατριικῶς διευθύνοντος τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, οἱ Στερεοελλαδῖται ὑποφέρουσιν ἀκόμη καὶ ἕως τώρα τὰ ἐκ τοῦ πολέμου δεινά· φονεύονται, αἰχμαλωτίζονται, λαφυραγωγοῦνται, καὶ τὸ χειρότερον δὲν βλέπουσιν ἀκόμη οὐδὲ τὴν λύσιν τῶν κακῶν προσεγγίζουσαν, ἀλλὰ μάλιστα τοὺς ἐκταράττουσι συνεχῶς καὶ τρομεραὶ ὑποψίαι περὶ τῆς μελλούσης τῆς πατρίδος των καταστάσεως.

(Ἕπεται τὸ ΣΤ' ἄρθρον).

ΔΟΞΑ ΚΑΙ ΕΡΩΣ

(Συνέχεια ἴδε σελ. 303)

— Ἄφες τον, Ἀμβρόσιε. Συγκατανεύω νὰ τῷ ἀποτείνῃ ἐρωτήσεις τινάς, βεβαίως μ' αὐτὸ δὲν θὰ σωθῇ.

— Δίτριχ Κράφτ, ἠρώτησεν ὁ Γεώργιος, πῶς εὑρέθητε ἐδῶ;

Ὁ δυστυχὴς γραμματεὺς τὸν ὁποῖον ὁ χάρων εἶχεν ἤδη συλλάβει ἐκ τοῦ λαιμοῦ, ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἔτριζαν οἱ ὀδόντες του, ἐπὶ τέλους δὲ κατώρθωσε νὰ προφέρῃ λέξεις τινάς.

«Ἐστάλην ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ συμβουλίου καὶ ἔγεινα γραμματεὺς τοῦ διοικητοῦ...

— Πῶς εὑρέθητε χθὲς πρὸ τῶν ἀστῶν τῆς Στουτγκάρδης;

— Ὁ διοικητὴς μὲ διέταξε τὴν ἐσπέραν ἐὰν οἱ ἀστοὶ ἤθελον τυχὸν φανῇ ἐπαναστατικοὶ νὰ τοὺς προσαγορεύσω διὰ τοῦ ὑποχρεώσω νὰ μείνωσι πιστοὶ εἰς τὰ καθήκοντά των καὶ εἰς τὸν ὅρκον των.

— Βλέπετε λοιπὸν ὅτι ἐνήργησε κατ' ἀνωτέραν διαταγήν· ποῖος σᾶς συνέλαβεν; ἐξηκολούθησεν ὁ Γεώργιος.

— Αὐτὸς ὁ ὁποῖος ἵσταται πλησίον σας.

— Σεῖς συνελάβετε τὸν γραμματέα; θὰ ἠκούσατε λοιπὸν τί εἶπε· τί ἔλεγε;

— Τί ἠδύνατο νὰ εἴπῃ; ἀπήντησεν ὁ ἀστός. Δὲν ἐπρόφθασε νὰ εἴπῃ πέντε λέξεις καὶ ὁ δήμαρχος Χάρτμαν τὸν ἔρριψεν ἐκ τοῦ ἐδωλίου. Ἐνθυμοῦμαι καλῶς τί εἶπε «σκεφθῆτε λοιπὸν καλοί μου ἄνθρωποι. τί θὰ εἴπῃ δι' αὐτὰ τὸ συμβούλιον τῆς συμμαχίας.» Αὐτὰ εἶπεν, ὅτε ὁ Χάρτμαν τὸν ἤρπασεν ἐκ τοῦ τραχήλου καὶ τὸν ἀνέτρεψεν. Ἐκεῖνος ὅμως, ὁ ἰατρὸς Κάλμος ἐξεφώνησε μακρότερον λόγον.»

Ὁ δοὺξ ἐγέλασε βλέπων ὅτὲ μὲν τὸν Γεώργιον, ὁτὲ δὲ τὸν καγκελάριον ὁ ὁποῖος, ὠχρὸς καὶ ἐξηγριωμένος εἰς μάτην προσεπάθει νὰ διατηρήσῃ τὸ μειδίαμά του.

«Ἰδοὺ λοιπὸν ὁ κινδυνώδης λόγος, τὸ ἔγκλημα καθοσιώσεως! «τί θὰ εἴπῃ δι' αὐτὰ τὸ συμβούλιον τῆς συμμαχίας;» Δυστυχισμένε Κράφτ! δι' αὐτὸν τὸν φοβερὸν λόγον ἐκινδύνευσας νὰ πέσῃς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ δημίου. Καὶ οἱ φίλοι μας αὐτοὶ συχνάκις εἶπον τοῦτο. «Τί θὰ εἴπωσιν οἱ κύριοι οὗτοι ὅταν μάθωσιν ὅτι ὁ δοὺξ εὑρίσκεται εἰς τὴν χώραν; Αὐτὸ δὲν εἶνε λόγος διὰ νὰ τιμωρηθῇ.

— Τί λέγεις Στουμφέρδερ;

— Δὲν γνωρίζω ὁποιους λόγους ἔχετε. καγκελάριε, εἶπεν ὁ νεκνίας, ἐνῷ οἱ ὀφθαλμοί του ἐσπινθηροβόλουν ἐξ ἀγανακτήσεως, νὰ ὠθῆτε τὰ πράγματα εἰς τὸ ἄκρον καὶ νὰ περιπλέκητε τὴν Αὐτοῦ Ὑψηλότητα εἰς μέτρα τὰ ὁποῖα παντοῦ, μάλιστα τὸ λέγω, παντοῦ θὰ τὸν ἐχαρακτήριζον ὡς τύραννον· ἐὰν ἐκ ζήλου πράττητε τοῦτο, ὅπως ὑπηρετήσητε αὐ-

Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ ΤΟΥ 1821

(Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε σελ. 307)

Τέλος ἀνεθάρρησα.

— Ὁ θαυμασμός μας διὰ τὴν γενεάν, ἣν ἀντιπροσωπεύεις, καὶ τὸ ἔργον, οὗτινος ἐγένου διττὸς ἐργάτης, εἶναι μέγας, ἀνέκφραστος, δίκαιος, εἶπον. Μὴ μᾶς συντρίβεις ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ὀργῆς σου. Εἰς ἡμᾶς δὲν ἐπεκληρώθησαν ἀγῶνες αἱματηροί, οἷοι οἱ λαχόντες εἰς τοὺς συνεργάτας σου τοῦ 1821. Οἱ γονεῖς ἠλευθέρωσαν τὴν πατρίδα, οἱ δὲ υἱοὶ ἐπεχείρησαν νὰ συντάξωσιν αὐτὴν εἰς εὔνομον πολιτείαν, κατὰ τὴν παράδοσιν καὶ τὴν φύσιν τοῦ Ἕλληνος. Ἡ μεταξὺ ὑμῶν καὶ ἡμῶν γενεὰ ἀπεδύθη εἰς πάλην ὑπολειπομένην τῆς ὑμετέρας, ἤττον κινδυνώδη καὶ μεστὴν ὀδυνηρῶν περιπετειῶν καὶ δόξης, ἀλλ' εὐγενῆ. Τὰ τέκνα σας ἠγωνίσθησαν ὑπὲρ τῆς ἐσωτερικῆς ἐλευθερίας, καὶ γέρας τῶν ἀγώνων ἔσχον τοὺς θεσμούς. Ποῖον ἀνθρώπινον ἔργον δὲν ἔχει τὰς ἐλλείψεις του; . . . Ἀλλ' ὁ χρόνος εἶναι ὁ σοφώτατος τοῦ ἀνθρώπου διδάσκαλος καὶ ὁδηγός. Τῆς πείρας αἱ ὑπαγορεύσεις θὰ φωτίσωσι τὸ πνεῦμα ἡμῶν. Ἐὰν προετρέξαμεν, ἐὰν ὑπερετιμήσαμεν τὴν πολιτικὴν ἡμῶν ἀνατροφήν, ἐὰν ὑπηκούσαμεν μᾶλλον εἰς τὴν θέλουσαν θεωρίαν, ἢ εἰς τὴν ἐνάργειαν τῆς πείρας καὶ τῆς πρακτικῆς, θὰ θερκπεύσωμεν ἡμεῖς μόνοι, ἄνευ ἐξωτερικῆς βίας, ἄνευ ἐπιβολῆς, τὰ τυχὸν τραύματα, ἅτινα εὔλογος ἐνθουσιασμὸς ἐνδέχεται νὰ κατήγαγε κατὰ τοῦ πολιτικοῦ ὀργανισμοῦ. Οἱ λαοί, δρῶντες δι' ἑαυτῶν καὶ ὑπὲρ ἑαυτῶν, ὁμοιάζουσι τὸ δόρυ τοῦ Ἀχιλλέως. Μόνον ἐκεῖνο ἴαινε τὰς πληγάς, ἅτινας ἤνοιγεν. Ἀρκεῖ ὅτι ἀγαθὴ καὶ τιμία πρόθεσις δὲν ὑστερεῖ παρ' ἡμῖν. Τὴν αἰτίαν τῶν σφαλμάτων ἡμῶν, ἐὰν διεπράξαμεν, ζητητέον εἰς τὴν ὀξεῖαν ἀντίληψιν, τὴν κοχλάζουσαν ἐν ἡμῖν ζωήν, τὴν ἐνθουσιώδη παραφοράν. Τὸ ἔθνος ὀργᾷ. Ποθεῖ νὰ συνεχίσῃ τὰς μεγάλας τοῦ ἀπωτάτου παρελθόντος παραδόσεις.... Ἐὰν δὲν τὸ κατορθώσῃ, θὰ συνεχίσῃ ὅμως ἄλλας εὐγενεῖς καὶ μεγάλας παραδόσεις παρελθόντος ἐγγυτάτου. Ἀκεραία κρατεῖ ἐν ἡμῖν ἡ ἔννοια τῆς μεγάλης Ἐπαναστάσεως. Ὑπήρξατε ὁ Μιλτιάδης, τὰ τρόπαια τοῦ ὁποίου κεντρίζουσι τοὺς λανθάνοντας Θεμιστοκλεῖς τῶν καθ' ἡμᾶς ἡμερῶν. Ὁ ὅρκος δὲν ἐλύθη, οὐδ' ἐσβέσθησαν τὰ μίση. Ἡ κραυγὴ τοῦ δυναστευομένου δούλου ἐγείρει θύελλαν παθῶν εἰς τὴν ψυχήν μας. Μήπως καὶ τὰ ἠφαίστεια δὲν ἔχουσι τὰς διαλείψεις των, μήπως καὶ ἡ μανιώδης θάλασσα τοῦ Ὠκεανοῦ δὲν γαληνιᾷ κατὰ στιγμάς. . . . Θὰ ἴδῃς, γέρον, ἐὰν ἡ εὐκαιρία ἐμφανισθῇ καὶ ἡ γαλήνη τοῦ θανάτου δὲν ἀναπαύσῃ τὸ καταπεπονημένον σῶμά σου, θὰ ἴδῃς ἴσως ὅτι ἐπιστάμεθα τὰς ὑποχρεώσεις, ἃς ἡ μεγάλη, ἡ ἀσφαλεστάτη καὶ σύγχρονος κληρονομία ἐπέβαλεν εἰς ἡμᾶς. Ἐὰν δὲν ἐπράξαμεν ὅ,τι ὠφείλομεν, ἄφες εἰς ἡμᾶς τὴν παραμυθίαν νὰ φρονῶμεν ὅτι ἐπράξαμεν ὅ,τι ἠδυνάμεθα . . .

— Δὲν ψέγω χαιρεκάκως, οὐδ' ὑποτιμῶ τοὺς νεωτέρους, εἶπεν ἠπίως ὁ γέρων. Γνωρίζω ὁπόσον εἶναι πικρὸν τὸ κατακρίνειν τὰ ἄτομα καὶ τὸ διασύρειν τοὺς λαούς. Ἡμεῖς αὐτοί, μαχόμενοι τὸν εὐγενέστερον τῶν ἀγώνων, ἠκούσαμεν τὴν κατάκρισιν ἀνδρῶν, οἵτινες ἐλέγοντο πεφωτισμένοι. . . . Πόσας ἐποτίσθημεν πικρίας, καὶ ποῖα ἠκούσαμεν ἐπίθετα ὀνειδιστικά! . . . Ἀφοῦ δὲν ἤθελον νὰ μᾶς συντρέξωσι, δὲν ἐσιώπων τοὐλάχιστον! Διατί νὰ μᾶς ὑβρίζωσιν! Ζητοῦντες νὰ ζήσωμεν ἐλεύθεροι, ἀξιοῦντες τὴν τιμὴν τοῦ οἴκου ἡμῶν, ἐπράττομεν ἆρά γέ τι οὗτω ἀντικείμενον εἰς τοὺς ἀγράφους καὶ τοὺς γραπτοὺς νόμους, ὥστε νὰ ἐξεγείρωμεν καθ' ἡμῶν τὴν μῆνιν, καὶ τὴν καταδρομήν; . . Πόσον ἦσαν πικραὶ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι! Ἀλλ' ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀλήθεια κατίσχυσεν. Οἱ λαοὶ καὶ οἱ σοφοὶ τοῦ κόσμου ἐπροστάτευσαν τοὺς Ἕλληνας καὶ τὸν Ἀγῶνα. Ἡ φωνή των ἤχησε βροντοφώνως. Τιμήν του ὑπελάμβανεν ἕκαστος ν' ἀποβῇ ὁ συνήγορος τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας. Μὲ τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς εὐγενεῖς δέσποιναι τῆς Δύσεως κατήρχοντο εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ ἐργαστήρια, ζητοῦσαι ἄρτον διὰ τὰ ὀρφανὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ μοτὸν διὰ τὰς πληγὰς τῶν μαχητῶν. Τῆς Ἑλλάδος τὸ σεμνὸν ὄνομα ἐφέρετο πανταχοῦ. Ὦ! εἶναι ἀκαταγώνιστος ὁ λαός, ὁ ἀγωνιζόμενος κατὰ τῶν τυράννων του. Νικᾷ τοὺς Τούρκους ἡ Ἑλλάς, [illegible] ἡ ἐλευθερία [illegible] ἡ ἐλευθερία καὶ τῆς μανίας τῆς ἐκδικήσεως. Εἰς τῆς οἰκουμένης τὸ πρόσωπον, μὲ πλῆρες ἐντίμου χρυσοῦ τὸ βκλλάντιον, μὲ πληρεστέραν αἰσθήματος καὶ πατρίδος τὴν καρδίαν, πλανῶνται οἱ Ἕλληνες, ὀνειρευόμενοι τὴν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως τοῦ ὅλου ἑλληνισμοῦ. Εἰδωλον καὶ ἐλπὶς των εἶναι ἡ Πατρὶς καὶ ὁ Βασιλεύς! Τίς Τσάρος, τίς μονάρχης κραταιὸς δύναται νὰ φθάσῃ τὸ μέγεθος Ἕλληνος ἡγεμόνος ἐννοοῦντος τὴν θέσιν του, ἀγαπῶντος τὴν δόξαν καὶ τὴν πατρίδα, καὶ θέλοντος νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰς ὑλικὰς καὶ τὰς ἠθικὰς τοῦ Πανελληνίου δυνάμεις; Ἀσκεπεῖς καὶ γυμνόποδες προσκυνηταὶ ἀποβαίνουσιν εἰς τὴν γῆν του οἱ μονάρχαι τῆς γῆς καὶ οἱ σοφοί. Ἄρχει τῆς Ἑλλάδος, Ἑλλήνων ἄρχει. Ἰδοὺ ὁ τίτλος, καὶ τοῦ μαρτυρικοῦ, τοῦ ἀκανθίνου διαδήματός του, ὁ μόνος, ἀλλ' ὑπέρτατος ἀδάμας. Οἱ αἰῶνες ἐκήρυξαν τῆς Ἑλλάδος τὸ κλέος. Οἱ σύγχρονοι λαοὶ παρήλασαν φαλαγγηδὸν καὶ ἀσκεπεῖς ἠσπάσθησαν τὴν ἔνοπλον Ἑλλάδα. Ἄς ἱππεύσῃ τῶν Ἑλλήνων ὁ ἡγεμών, καί, σαλπίζων τὸ πολεμιστήριον σάλπισμα, ἂς καλέσῃ περὶ ἑαυτὸν τοὺς λαούς του. Βρέμει τὸ ἔδαφος τῆς Ἀνατολῆς. Ἀντηχοῦσιν αἱ φάραγγες καὶ αἱ κορυφαὶ τῶν Ἀ-

γγλίας. Μυρίους ἔχει στόλους ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων καὶ μυρίους στρατούς. Οἱ ναῦται του διαπερῶσι τὰ πελάγη ἀπὸ τῆς Μαιώτιδος ἄχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Τῆς Ἑλλάδος τὸ ὄνομα ἔχουσι γλυκὺν σύντροφον κατὰ τὸν ὑπερωκεάνειον δρόμον των, καὶ ὄνειρον ἠδὺ ν' ἀποθάνωσιν ὑπὲρ τῆς δόξης της. Θεώρησον τὴν γῆν ἀπὸ τῆς Κρήτης καὶ τοῦ Ταινάρου ἄχρι τοῦ Βοσπόρου. Ἕλληνες οἰκοῦσι τὰς χώρας. Νὰ πολεμήσωσιν ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τοῦ βασιλέως, ν' ἀποθάνωσιν ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ ἡγεμόνος ὑπολαμβάνουσιν οἱ δοῦλοι ἀδελφοὶ ὡς χάριν [illegible] τοῦ συνθήματος τὴν στιγμὴν καραδοκοῦσι, φλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς μανίας τῆς ἐκδικήσεως. Εἰς τῆς οἰκουμένης τὸ πρόσωπον, μὲ πλῆρες ἐντίμου χρυσοῦ τὸ βκλλάντιον, μὲ πληρεστέραν αἰσθήματος καὶ πατρίδος τὴν καρδίαν, πλανῶνται οἱ Ἕλληνες, ὀνειρευόμενοι τὴν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως τοῦ ὅλου ἑλληνισμοῦ. Εἴδωλον καὶ ἐλπὶς των εἶναι ἡ Πατρὶς καὶ ὁ Βασιλεύς! Τίς Τσάρος, τίς μονάρχης κραταιὸς δύναται νὰ φθάσῃ τὸ μέγεθος Ἕλληνος ἡγεμόνος ἐννοοῦντος τὴν θέσιν του, ἀγαπῶντος τὴν δόξαν καὶ τὴν πατρίδα, καὶ θέλοντος νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰς ὑλικὰς καὶ τὰς ἠθικὰς τοῦ Πανελληνίου δυνάμεις; Ἀσκεπεῖς καὶ γυμνόποδες προσκυνηταὶ ἀποβαίνουσιν εἰς τὴν γῆν του οἱ μονάρχαι τῆς γῆς καὶ οἱ σοφοί. Ἄρχει τῆς Ἑλλάδος, Ἑλλήνων ἄρχει. Ἰδοὺ ὁ τίτλος, καὶ τοῦ μαρτυρικοῦ, τοῦ ἀκανθίνου διαδήματός του, ὁ μόνος, ἀλλ' ὑπέρτατος ἀδάμας. Οἱ αἰῶνες ἐκήρυξαν τῆς Ἑλλάδος τὸ κλέος. Οἱ σύγχρονοι λαοὶ παρήλασαν φαλαγγηδὸν καὶ ἀσκεπεῖς ἠσπάσθησαν τὴν ἔνοπλον Ἑλλάδα. Ἄς ἱππεύσῃ τῶν Ἑλλήνων ὁ ἡγεμών, καί, σαλπίζων τὸ πολεμιστήριον σάλπισμα, ἂς καλέσῃ περὶ ἑαυτὸν τοὺς λαούς του. Βρέμει τὸ ἔδαφος τῆς Ἀνατολῆς. Ἀντηχοῦσιν αἱ φάραγγες καὶ αἱ κορυφαὶ τῶν Ἀγγλίας. Μυρίους ἔχει στόλους ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων καὶ μυρίους στρατούς. Οἱ ναῦται του διαπερῶσι τὰ πελάγη ἀπὸ τῆς Μαιώτιδος ἄχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Τῆς Ἑλλάδος τὸ ὄνομα ἔχουσι γλυκὺν σύντροφον κατὰ τὸν ὑπερωκεάνειον δρόμον των, καὶ ὄνειρον ἠδὺ ν' ἀποθάνωσιν ὑπὲρ τῆς δόξης της. Θεώρησον τὴν γῆν ἀπὸ τῆς Κρήτης καὶ τοῦ Ταινάρου ἄχρι τοῦ Βοσπόρου. Ἕλληνες οἰκοῦσι τὰς χώρας. Νὰ πολεμήσωσιν ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τοῦ βασιλέως, ν' ἀποθάνωσιν ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ ἡγεμόνος ὑπολαμβάνουσιν οἱ δοῦλοι ἀδελφοὶ ὡς χάριν [illegible] τοῦ συνθήματος τὴν στιγμὴν καραδοκοῦσι, φλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς μανίας τῆς ἐκδικήσεως. Εἰς τῆς οἰκουμένης τὸ πρόσωπον, μὲ πλῆρες ἐντίμου χρυσοῦ τὸ βκλλάντιον, μὲ πληρεστέραν αἰσθήματος καὶ πατρίδος τὴν καρδίαν, πλανῶνται οἱ Ἕλληνες, ὀνειρευόμενοι τὴν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως τοῦ ὅλου ἑλληνισμοῦ. Εἴδωλον καὶ ἐλπὶς των εἶναι ἡ Πατρὶς καὶ ὁ Βασιλεύς! Τίς Τσάρος, τίς μονάρχης κραταιὸς δύναται νὰ φθάσῃ τὸ μέγεθος Ἕλληνος ἡγεμόνος ἐννοοῦντος τὴν θέσιν του, ἀγαπῶντος τὴν δόξαν καὶ τὴν πατρίδα, καὶ θέλοντος νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰς ὑλικὰς καὶ τὰς ἠθικὰς τοῦ Πανελληνίου δυνάμεις; Ἀσκεπεῖς καὶ γυμνόποδες προσκυνηταὶ ἀποβαίνουσιν εἰς τὴν γῆν του οἱ μονάρχαι τῆς γῆς καὶ οἱ σοφοί. Ἄρχει τῆς Ἑλλάδος, Ἑλλήνων ἄρχει. Ἰδοὺ ὁ τίτλος, καὶ τοῦ μαρτυρικοῦ, τοῦ ἀκανθίνου διαδήματός του, ὁ μόνος, ἀλλ' ὑπέρτατος ἀδάμας. Οἱ αἰῶνες ἐκήρυξαν τῆς Ἑλλάδος τὸ κλέος. Οἱ σύγχρονοι λαοὶ παρήλασαν φαλαγγηδὸν καὶ ἀσκεπεῖς ἠσπάσθησαν τὴν ἔνοπλον Ἑλλάδα. Ἄς ἱππεύσῃ τῶν Ἑλλήνων ὁ ἡγεμών, καί, σαλπίζων τὸ πολεμιστήριον σάλπισμα, ἂς καλέσῃ περὶ ἑαυτὸν τοὺς λαούς του. Βρέμει τὸ ἔδαφος τῆς Ἀνατολῆς. Ἀντηχοῦσιν αἱ φάραγγες καὶ αἱ κορυφαὶ τῶν Ἀ-

κροκεραυνίων καὶ τῆς Ῥοδόπης. Ἡ Κωνσταντινούπολις σαλεύεται εἰς τὴν φωνὴν τοῦ πρώτου τῶν Ἑλλήνων. Ἀνίστανται οἱ Ἕλληνες λαοὶ καὶ οἱ ἑλληνίζοντες· ἀθρόος ἐλαύνει ὁ ἑλληνισμός, τάσσεται περὶ τὸν βασιλέα καὶ τὴν καρδίαν του προσφέρει καὶ τὸ βαλλάντιον. Καὶ ἡ θάλασσα! . . . Περίτρομος, σπεύδει νὰ σωθῇ ἐντὸς τοῦ Ἑλλησπόντου ὁ βάρβαρος κατακτητής. Στόλος ἑλληνικὸς ἀπέκλεισε τὰ στόμια τοῦ Ἑλλησπόντου. Ἀνεκεώθησαν τῶν πατέρων οἱ ἄθλοι· ἡμίκαυστος σφενδονᾶται εἰς τὰ ὕψη τοῦ αἰθέρος ὁ Τοῦρκος καὶ ἄπνους εἶτα καταποντίζεται εἰς τὰ βάθη τοῦ ὠκεανοῦ. . .

Ἀκτινοβόλος, ἐρυθρός, ὀργίλος, συμκεκινημένος προφέρων τὰς ἐσχάτας λέξεις ὁ γέρων ἦτο προφήτης θεόληπτος ἀγγέλλων ἀληθείας, καὶ οἰωνιζόμενος μεγάλας ἀποφάσεις ἐπικειμένας.

— Τίς, τίς δύναται ν' ἀπαριθμήσῃ, ἐξηκολούθησε διὰ τοῦ οὕτω φοβεροῦ τόνου ὁ ἔνθους ἐρημίτης, τίς δύναται ν' ἀπαριθμήσῃ τὰ μεγάλα ἐθνικὰ ἔργα, ἅτινα εἶχε τὴν δύναμιν, ἐὰν εἶχε τὴν θέλησιν, νὰ ἐπιτελέσῃ τῶν Ἑλλήνων ὁ ἡγεμών, καὶ τὰ μείζονα, ἅτινα εἰς τὸ ἐγγὺς μέλλον δύναται, θέλων, νὰ διαπράξῃ! Τίς ἤθελε δεσμεύσῃ τὸν ἡγεμόνα ἐάν, στρατιώτης ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ναύτης ἐν τῷ πλοίῳ, διδάσκαλος ἐν τῇ σχολῇ, ἐργάτης ἐν τῷ ἐργοστασίῳ, προστάτης καὶ ἰθύντωρ, κέντρον καὶ μοχλὸς τῆς μεγάλης ἐθνικῆς ἐργασίας, ἔσφιγγεν εἰς τὴν κραταιὰν χεῖρά του τὸ πηδάλιον τῆς ἐθνικῆς πολιτικῆς, καί, συγκεντρῶν τῶν ἀτόμων τὴν καρτερικὴν ἐργασίαν, θερμαίνων τοὺς δούλους, κεντρίζων τοὺς ἐλευθέρους, παρέχων τοῦ ἐθνικοῦ ἀποστόλου τὸ παράδειγμα καὶ τὸν ὑπογραμμὸν ἔθυνε τοῦ ἔθνους τὰς δυνάμεις πρὸς τὸν ἕνα, τὸν μόνον, τὸν ὑπέρτερον ἐθνικὸν σκοπόν; Μὴ καὶ σήμερον δὲν εἶναι ἔτι εἰς καιρὸν νὰ περιάψῃ αἴγλην ἀνέσπερον εἰς τὴν πατρίδα καὶ τὸ στέμμα αὐτοῦ καὶ θνήσκων ἐν πολέμῳ ἢ ἐνειρήνῃ, ἀφοῦ ἐπετέλεσε *βασιλικῶς* τὸ καθῆκον αὐτοῦ, νὰ τιμηθῇ ὡς ἥρως καὶ νὰ θρηνηθῇ ὡς *πατὴρ τῆς Πατρίδος;* Ποία δύναμις, ποία διάταξις, ποῖος νόμος, ποῖον πολίτευμα παρακωλύει τὸν βασιλέα νὰ γείνῃ Κόδρος! Ποῖος δεσμὸς δεσμεύει τὴν χεῖρά του, ποῖον φίμωτρον δύναταί ποτε νὰ φράξῃ φωνήν, ἥτις, ἀκουομένη ἐν ὀνόματι τῆς πατρίδος, θὰ ἀνατρέψῃ καθεστῶτα καὶ θὰ ἀναστατώσῃ τοὺς λαοὺς ἀπὸ Αὐλῶνος ἄχρι Βαγδάτης; Τοῦ Τσάρου ἡ φωνή, τῆς Ἀνάσσης τῆς Ἀγγλίας ἡ πρόσκλησις σβέννυται ἀθορύβως εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν τῆς Ἀνατολῆς. Ἄς καλέσῃ ὅμως εἰς ἐξέγερσιν τοὺς λαοὺς πάντας τῆς Ἀνατολῆς ὁ ἡγεμὼν τῶν Ἑλλήνων, ἂς προπορευθῇ κηρύσσων τὴν ἐλευθεριαν... Τετέλεσται! Κατελύθη ἐσαεὶ τὸ Κράτος τῶν Σουλτάνων!

Δύναταί τις νὰ ᾖ ῥάθυμος· δύναται νὰ ὀλιγωρῇ τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ ἐθνικοῦ, τοῦ εὐτόλμου. Δὲν δύναται ὅμως νὰ ἐπικαλῆται δικαιολογίας ὅπως καλύψῃ τοῦ καθήκοντος τὴν ἀθέτησιν, οὐδὲ νὰ ἐλπίζῃ ὅτι θὰ καταστῇ πιστευτός. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μὴ ἀγαπᾷ τις τὴν δόξαν, ὅταν οἰκῇ τὴν χώραν τῆς δόξης... Καὶ ὅταν ἡ δόξα του εἶναι τοῦ ἔθνους ἡ δόξα, δὲν δικαιοῦται νὰ ἀσχάλλῃ διὰ τὴν φωνὴν τοῦ ἄλγους, ἣν βάλλει ὁ πατριώτης πενθῶν διατί ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις τοῦ ἔθνους νὰ μὴ φθάσῃ ὅπου ἐδικαιοῦτο καὶ ἐδύνατο. Ἐκ τῆς αὐτῆς γῆς βλαστάνει ἡ δάφνη καὶ ὁ στάχυς. Ἀλλ' ἡ μὲν στέφει τοῦ μάρτυρος καὶ τοῦ ἥρως τὴν κεφαλήν, ὁ δὲ τρέφει ἁπλῶς ἀγαθὸν οἰκογενειάρχην. Ἡ φήμη σαλπίζει τοῦ μάρτυρος τὸ ὄνομα. Ἡ λήθη καλύπτει τοῦ ἄλλου τὸν τάφον. Καὶ θνήσκων ἔζησεν ὁ ἥρως. Καὶ ζῶν ἀπέθανεν ὁ ἄδοξος.....

Ἡ νὺξ εἶχε πολὺ προχωρήσῃ. Ἡ ὑψωθεῖσα σελήνη ἐφώτισε διὰ μελαγχολικοῦ φωτὸς τὴν φύσιν καὶ ἠργύρωσε τὸ κῦμα

τόν, τὴν φορὰν ταύτην πολὺ κακῶς τὸν ὑπηρετεῖτε.»

Ὁ καγκελάριος ἐσιώπησε καὶ ἔρριψε διαπεραστικὸν καὶ μανιῶδες βλέμμα ἐπὶ τοῦ νεανίου. Ὁ δοῦξ ὅμως ἠγέρθη καὶ εἶπεν· Ἄφησε, καγκελάριέ μου· τὴν φορὰν αὐτὴν ἀναμφιβόλως ἐδείχθης πολὺ αὐστηρός. Παράλαβε τὸν φίλον σου, Γεώργιε, καὶ δὸς αὐτῷ νὰ πίῃ μετὰ τὴν ἀγωνίαν ταύτην τοῦ θανάτου, ἔπειτα δὲ ἂς ἀπέλθῃ ὅπου θέλει. Σὺ δέ, παληόσκυλε, σοῦ ἀξίζει πάντοτε ἡ ἀγχόνη ἀλλὰ ἐπὶ τέλους θὰ κρεμασθῇς, δὲν θέλω νὰ λάβω ἐγὼ τὸν κόπον, νὰ σὲ ἀποκεφαλίσω. Πέτρε, πάρε αὐτὸν τὸν μανδρόσκυλον κάθησέ τον ἀνάστροφα, ἐπὶ ὄνου καὶ περιάγαγέ τον τοιουτοτρόπως ἐντὸς τῆς πόλεως. Ἔπειτα ὁδήγησέ τον εἰς Ἐσλινγκὲν εἰς τοὺς σοφοὺς συμβούλους, ὅπου εἶνε ἡ θέσις του καθὼς καὶ τοῦ ὄνου. Πάρετέ τον.»

Τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἰατροῦ Κάλμου, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ θάνατος εἶχε ζωγραφηθῆ, ἐφαιδρύνθησαν. Ἀνέπνευσεν ἐλευθερώτερον καὶ προσέκλινε ταπεινώτατα. Ὁ Πέτρος ὁ Σταμπερλ καὶ ὁ Μαγδεμβούργιος ἐπέπεσον κατ' αὐτοῦ μετὰ κακεντρεχοῦς χαρᾶς, τὸν ἐφορτώθησαν ἐπὶ τῆς ῥάχεώς των καὶ τὸν ἐξήγαγον τοῦ δωματίου.

Ὁ γραμματεὺς τοῦ συμβουλίου ἔχυσε δάκρυα χαρᾶς. Ἤθελε ν' ἀσπασθῇ τὸν μανδύαν τοῦ δουκός, ἀλλ' οὗτος ἐστράφη καὶ ἔνευσεν εἰς τὸν Γεώργιον νὰ τὸν παραλάβῃ.

Ε'.

Ὁ γραμματεὺς τοῦ μεγάλου συμβουλίου δὲν ἐφαίνετο εἰσέτι ἐπανακτήσας ἀρκετὴν ἡσυχίαν, ὅπως ἀπαντήσῃ εἰς ὅλας τὰς ἐρωτήσεις τοῦ σωτῆρός του, ἐν ᾧ διήρχοντο τὰς στοὰς καὶ τοὺς διαδρόμους τοῦ μεγάρου. Ἔτρεμε σύσσωμος, τὰ γόνατά του ἐκάμπτοντο καὶ πολλάκις ἐστρέφετο μὲ ὀφθαλμοὺς ἐξηγριωμένους ὡσεὶ ἐφοβεῖτο μὴ ὁ δοῦξ μετανοήσῃ ἐπὶ τῇ ἐπιεικείᾳ του, καὶ ὁ φοβερὸς καγκελάριος τρέξῃ καὶ συλλάβῃ αὐτὸν ἐκ τοῦ τραχήλου. Φθὰς εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Γεωργίου, ἔπεσεν ἐξηντλημένος ἐπὶ ἕδρας τινός, πολλὴ δὲ ὥρα παρῆλθε μέχρις οὗ ἔλθῃ εἰς κατάστασιν νὰ σκεφθῇ καὶ ν' ἀπαντήσῃ κατὰ συνέχειαν. «Ἡ πολιτική σας, ἐξάδελφέ μου, δὲν σᾶς βγῆκε σὲ καλό, εἶπεν ὁ Γεώργιος· ἀλλὰ πῶς σᾶς κατέβη νὰ κάμητε τὸν ῥήτορα εἰς τὴν Στουτγάρδην; Διατί ἀφήσατε τὴν τόσον ἀναπαυτικὴν οἰκίαν σας, τὰς περιποιήσεις τῆς τροφοῦ σας καὶ τὴν συναναστροφὴν τῆς χαριέσσης Βέρθας καὶ ἤλθετε ἐδῶ νὰ ὑπηρετήσητε τὸν διοικητήν;»

— Ὦ! Ἐκείνη ἀκριβῶς μ' ἔστειλεν εἰς τὸν θάνατον! ἡ Βέρθα εἶνε ἡ μόνη ἔνοχος. Ἀχ! διατὶ ν' ἀφήσω τὴν ἀγαπητήν μου Οὔλμην; Ἀπὸ τοῦ πρώτου βήματός μου ἔξω τοῦ ἐδάφους της ἤρχισεν ἡ δυστυχία μου.

— Πῶς ἡ Βέρθα δὲν σᾶς ἀγαπᾷ πλέον; ἠρώτησεν ὁ Γεώργιος. Δὲν ἐπέτυχον λοιπὸν αἱ προσπάθειαί σας; Σᾶς ἠρνήθη, καὶ σεῖς ἐξ ἀπελπισίας . . .

— Ὁ Θεὸς φυλάξοι! ἡ Βέρθα εἶνε ὡς μνηστή μου. Αὐτὸ εἶνε τὸ δυστύχημα! Ὅτε κατελίπετε τὴν Οὔλμην, ἡ κυρὰ Σαβίνα ἡ τροφός μου ἐζήτει ἀφορμὴν νὰ δυσαρεστηθῶμεν. Τότε ἀπεφάσισα καὶ ἐγὼ νὰ ζητήσω τὴν χεῖρα τῆς ἐξαδέλφης μου. Ἀλλὰ σεῖς διὰ τοῦ στρατιωτικοῦ ἤθους εἴχετε προξενήσει μεγάλην ἐντύπωσιν εἰς αὐτήν. Ἤθελε νὰ ἐκστρατεύσω πρότερον καὶ νὰ γείνω ὅπως σεῖς. Τότε δὲ μόνον, ἔλεγε, θὰ μὲ ὑπανδρεύετο. Ὦ! δίκαιε Θεέ!

— Δι' αὐτὸ λοιπὸν ἐξεστρατεύσατε καὶ σεῖς κατὰ τῆς Βυρτεμβέργης; Τί ἰδιοτροπίας ἔχει αὐτὴ ἡ κόρη!

— Ναί! κατὰ δυστυχίαν μου ἐξεστράτευσα, ἀλλὰ δὲν θὰ λησμονήσω ποτὲ τοὺς κόπους ἐκείνους. Ὁ γέρων μου Ἰωάννης καὶ ἐγὼ ἀνεχωρήσαμεν μετὰ τοῦ στρατοῦ τῆς συμμαχίας. Τί τυραννία! Ἐπὶ ὀκτὼ ὥρας πολλάκις ἔπρεπε νὰ εἶμαι ἔφιππος. Τὰ ἐνδύματά μου ὅλα εἶχον καταστῇ ῥυπαρὰ καὶ πλήρη κονιορτοῦ. Ὁ θώραξ ἐξέδαιρε τὸ δέρμα μου. Δὲν ἀντεῖχον πλέον καὶ ὁ Ἰωάννης ἐπέστρεψεν εἰς Οὔλμην. Ἐζήτησα τότε θέσιν τινὰ εἰς τὸ στρατιωτικὸν συμβούλιον, ἐνῳκίκσα ὄχημα καὶ δύο καλοὺς ἵππους καὶ ἔκτοτε ἡ ζωή μου κατέστη μᾶλλον ὑποφερτή.

— Σᾶς ἔφερον λοιπὸν εἰς τὴν ἐκστρατείαν ὡς κύνα εἰς τὸ κυνήγιον; Ἀλλὰ παρευρέθητε τοὐλάχιστον εἰς καμμίαν μάχην;

— Βεβαίως! Ἐν Τυβίγγῃ εὑρέθην εἰς μίαν τρομερὰν συμπλοκήν. Εἴκοσι βήματα μακράν μου εἶδόν τινα πίπτοντα ἄπνουν διὰ σφαίρας. Δὲν θὰ λησμονήσω ποτὲ τὸν τρόμόν μου. Ἀφοῦ ὑπετάξαμεν ὅλην τὴν χώραν, μοὶ ἔδωκαν τιμητικὴν θέσιν παρὰ τῷ διοικητῇ. Ἐζῶμεν ἡσύχως καὶ εἰρηνικῶς, ὅτε ὁ ταραχώδης δοῦξ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν χώραν! Ὦ! ἐὰν ἠκολούθουν τὴν πρώτην μου ἔμπνευσιν, ἐὰν μετέβαινον μετὰ τοῦ ταγματάρχου τῆς Συμμαχίας εἰς Νέρδλιγκε εἰς τὴν Δίαιταν! ἀλλ' ἐφοβούμην τοὺς κόπους τοῦ ταξειδίου.

— Ἀλλὰ διατί δὲν ἀνεχωρήσατε μετὰ τοῦ διοικητοῦ ὅτε ἤλθομεν; Ἐκεῖνος τώρα εἶνε πολὺ ἥσυχος εἰς Ἔσλιγκεν, μεχρισόου ἀποδιώξωμεν αὐτὸν περαιτέρω.

— Μᾶς ἐγκατέλιπε καὶ μᾶς ἀφῆκε μόνους, ὀλίγου δεῖν δὲ ἐπλήρωνον ὅλα ἐγὼ διὰ τῆς κεφαλῆς μου. Δὲν ἐφανταζόμην ὅτι ὁ κίνδυνος ἦτο τοσοῦτον μέγας καὶ ἐπείσθην ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ Κάλμου ν' ἀπευθύνω προσλαλιὰν εἰς τὸν λαὸν διὰ νὰ τηρήσωμεν πιστὴν τὴν Βυρτεμβέργην εἰς τὴν Συμμαχίαν. Τὸ τοιοῦτον θὰ προὐξένει ἐντύπωσιν καὶ ἡ Βέρθα δὲ θὰ ἠὐχαριστεῖτο πολύ. Ἀλλ' αὐτοὶ οἱ Βυρτεμβέργιοι εἶνε βάρβαροι ἄνθρωποι. Δὲν μὲ ἀφῆκαν οὔτε λέξιν ν' ἀπαγγείλω, μ' ἔρριψαν κατὰ γῆς καὶ μὲ μετεχειρίσθησαν μὲ τρόπον ἀπότομον καὶ κτηνώδη. Παρατηρήσατε τὸν μανδύαν μου πῶς τὸν-

τοῦ Ψαλήρου ἠρέμα ἐκπνέον παρὰ τὴν ἱστορικὴν ἀκτήν, παρ' ἣν τοσάκις ἠγκυροβόλησαν αἱ τριήρεις τῆς Ἀθηναϊκῆς Δημοκρατίας. Ἠγέρθην καὶ ἔτεινα τὴν χεῖρα πρὸς τὸν γέροντα.—Θὰ σᾶς συντροφεύσω, μοὶ εἶπεν ἐγειρόμενος ἐπίσης καὶ χωρῶν πρὸς τὴν λυγόπλεκτον θύραν τοῦ κηπαρίου, ἣν ὤθησεν. Ἄγωμεν, φίλε. Δὲν ἠξεύρω ἐὰν εἶσθε ἐραστὴς τῆς φύσεως. Ὑποθέτω ναί. Φρονῶ ὅτι δυσκόλως δύναται ν' ἀντιστῇ καὶ ἡ πεζοτέρα φύσις εἰς τὸ αἴσθημα τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς κατανύξεως, ὅπερ ἐμπνέει εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ θέα τῆς φύσεως. Ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς μου βλέπω ἑκάστην ἑσπέραν τὴν θελκτικωτέραν δύσιν, ἣν δύναται νὰ φαντασθῇ τις· θὰ παρετηρήσατε βεβαίως ποῖον κάλλος ἐνέχει τοῦ ἡλίου ἡ δύσις ἐν τῷ ἀττικῷ ὁρίζοντι. Ὁ θαυμασμός μου οὐδέποτε κορέννυται, καίτοι δὲ ἡμερησίως ἐκτυλίσσεται τὸ μεγαλοπρεπὲς θέαμα πρὸ ἐμοῦ, οὐχ ἧττον εἶναι πάντοτε νέον δι' ἐμέ, καὶ πάντοτε ἀποσπᾷ κραυγὴν θαυμασμοῦ διὰ τὴν σοφίαν τοῦ Δημιουργοῦ, καὶ εὐγνωμοσύνην διότι ἔδωκεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν δύναμιν νὰ αἰσθάνωνται τὸ ὕψος καὶ τὸ θέλγητρον τοῦ ὡραίου.

Ἐξῆλθομεν καὶ ἠρξάμεθα βαδίζοντες τὴν ἀνωφερῆ ἀτραπόν. Δροσερὰ ἔπνεεν αὔρα, καὶ ἡμεῖς ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἱστάμενοι, ἀνεπνέομεν βαθύτερον τὴν δρόσον τῆς νυκτὸς καὶ ἐπεσκοποῦμεν ἠρεμώτερον τὸ πρὸ ἡμῶν ἔξοχον πανόραμα. Πόσον εἶναι ὡραῖον! ἐψιθύρισεν ὁ γέρων, πόσον λυποῦμαι τοὺς μὴ δυναμένους νὰ κατανοήσωσι τὸ κάλλος καὶ νὰ ἐντρυφήσωσιν εἰς τῆς φύσεως τὴν θέαν! Ἰδέτε τὴν ἀξιοθαύμαστον, τὴν μοναδικὴν διαύγειαν τοῦ ἀττικοῦ στερεώματος· δὲν νομίζετε ὅτι ἀρκεῖ νὰ ἐκτείνητε τὴν χεῖρα ὅπως ψαύσητε τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἄστρα; Ἴσως ὁ οὐρανός μας εἶναι τὸ μόνον παρ' ἡμῖν, ὅπερ φθονεροὶ ξένοι δὲν ἐτόλμησαν νὰ διασύρωσι. Μετὰ τὰς μεσονυκτίους ὥρας ἐγείρομαι συνήθως καὶ ἀπὸ τοῦ βράχου μου ἀποθαυμάζω ἀπλήστως τὸν κυανοῦν διάστερον θόλον. Νομίζω ὅτι δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ συμπαθήσω οὐδὲ νὰ ἐκτιμήσω ἄνθρωπον ἀναίσθητον εἰς τὴν μαγείαν καὶ τὴν ὡραιότητα τῆς φύσεως.

Διέθημεν τὸν μικρὸν λαιμόν, ὃν σχηματίζει ἀφ' ἑνὸς ὁ λόφος τοῦ Φιλοπάππου καὶ ὁ τοῦ Ἀστεροσκοπείου ἀφ' ἑτέρου. Ἐκεῖ παρεκάλεσα ἐπιμονώτερον τὸν γέροντα νὰ στρέψῃ ὀπίσω εἰς τὴν εὐδαίμονα καλύβην του. Μὴ ἀνησυχεῖτε, μοὶ εἶπε μειδιῶν· βαδίζω εἰσέτι καλῶς· ὁ κόπος εἶναι ἄγνωστος εἰς τὸν πολεμιστὴν τοῦ 1821. Μοὶ συνέβη πολλάκις νὰ ὁδοιπορήσω δι' ὀρέων δυσβάτων δέκα καὶ πλέον ὥρας· τὴν πρωΐαν μετέσχον τῆς μάχης, ἐφόνευσα Τούρκους καὶ τὸ ἑσπέρας ἐδίδαξα εἰς τὰ πλήθη τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν δόξαν τῶν προγόνων. Ὅτε κατεκλήθην ὑπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ ἐπὶ τῶν θάμνων ἵνα κοιμηθῶ, ἠσθανόμην ὅτι δὲν ἤμην κεκοπιακώς. Βεβαίως τὸ γῆρας εἶναι μέγας πολέμιος· ἀλλ' ὁπωσδήποτε δὲν τὸν φοβοῦμαι, εἶπεν ἐλαφρῶς μειδιῶν ὁ ἐρημίτης. Θὰ σὲ ἀφήσω ἐν τούτοις ἐδῶ, προσέθηκεν, ὡς ἐφθάσαμεν παρὰ τὸ ἐκκλησίδιον τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Ὁ γέρων ἀνεσήκωσε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐθεώρησε περιλύπως τὰ πέριξ. Ὁ Ὑμηττὸς ἡπλοῦτο πρὸ ἡμῶν ἀστράπτων ἀπὸ τοῦ χειμάρρου τοῦ σελη̃ναίου φωτός· ἡ Πάρνης ἐφαίνετο ἀντιθέτως. Ἐγγύτατα ἡμῶν ὑψοῦτο ἡ ἱερὰ Ἀκρόπολις. Εὐλαβῶς ἐθώπευον τὸν βράχον καὶ τὰ ῥυπμεῖα αἱ ἀκτῖνες τῆς σελήνης μυστηριωδῶς διολισθαίνουσαι διὰ τῶν κιόνων καὶ τῶν συντετριμμένων ἀετωμάτων. Ὁ γέρων ἐστέναξε βαθέως. Ποῖος κόσμος ἀπολεσθεὶς ἐσκεί! ἐψιθύρισεν ἀσθενῶς... Ἀ! αἱ ἀρχαιότητες εἶναι μετὰ τῶν συγγραμμάτων τῶν προγόνων τὸ λαμπρότερον κτῆμα, ἡ τιμιωτέρα καὶ ἀγνοτέρα κληρονομία, ἣν ἐλάβομεν οἱ Ἕλληνες. Μετὰ μικρὰν σιωπὴν ὁ γέρων ὕψωσε βιαίως τὴν κεφαλὴν καὶ ἔδειξε τὰ πρὸ ἡμῶν Προπύλαια καὶ τὸν Παρθενῶνα. Κατάρατοι, βέβηλοι, ἀνέκραξεν! ἡ ἀρὰ τοῦ ἔθνους νὰ πέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σας!

Τὸν Μοροζίνην καταράσαι, τὸν Ἐλγῖνον καὶ τοὺς ἄλλους λῃστὰς καὶ καταστροφεῖς; εἶπον μετά τινος φόβου πρὸς τὸν ἐξοργισθέντα ἐρημίτην. Ἡ συνείδησις τοῦ κόσμου, ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ αἰῶνος, ἐστιγμάτισε τοὺς κλέπτας τῶν ἱερῶν κειμηλίων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἐτόλμησα νὰ προσθέσω.—Ἦσαν ξένοι, εἶπεν ὁ ἐρημίτης, ἦσαν βάρβαροι. Δὲν ὑπῆρχε τότε κυβέρνησις ἑλληνικὴ νὰ προστατεύσῃ διὰ τῶν νόμων τὴν κοινὴν τῶν Ἑλλήνων κληρονομίαν. Τὴν ἐπροστάτευεν ὅμως τὸ ἄτομον. Διὰ τοὺς σημερινοὺς ἀρχαιοκαπήλους λαλῶ, τοὺς ἀσυνειδήτους σφετεριστὰς καὶ μεταπράτας τῶν θησαυρῶν τῆς κληρονομίας τῶν προγόνων. Νομίζεις ὅτι ἐὰν ἠδύναντο δὲν ἤθελον πωλήσῃ καὶ τοὺς λίθους τούτους, ἐφ' ὧν ὁ Φειδίας ἀπετύπωσε τὴν ἔκφρασιν τῆς ἀδαπανήτου μεγαλοφυΐας του; Ῥυπαρὸν γένος οἱ ἀρχαιοκάπηλοι, μοὶ εἶπεν ὁ γέρων, καὶ θαυμάζω πῶς εἰς τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι καταδεχόμενοι νὰ ἀτενίζωσι πρὸς τοιαῦτα εὐτελῆ ἑρπετά, ἀποζῶντα καὶ πλουτοῦντα ἀπὸ τὰ ὀστᾶ καὶ τὰ μνημεῖα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων...

Ἡ σιωπὴ ἦτο βαθυτάτη πέριξ ἡμῶν. Ἐλευθέρα τῶν γηΐνων δεσμῶν της, ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ κατανυκτικῇ, ἵπταται ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐκεῖ ὑψηλά, ποθοῦσα νὰ διερευνήσῃ μυστήρια ἀκατανόητα καὶ αἰνίγματα, διὰ τὴν λύσιν τῶν ὁποίων ματαίως ἀγωνιᾷ καὶ καταναλίσκεται ὁ ἀσθενὴς τοῦ ἀνθρώπου ἐγκέφαλος. Ὁ ὡραῖος κόσμος, ὁ εἰς τὴν περὶξ γῆν κατακείμενος, ἀνίσταται ὁλόκληρος ἐν τῇ φαντασίᾳ, πλὴν μάτην ὑπὸ τὴν ἀνέσπερον δᾷδα τοῦ Πλάτωνος, ἀναζητοῦμεν οἱ κοινοὶ θνητοὶ τὴν ἐξήγησιν τοῦ μυστηρίου τῆς γεννήσεως καὶ τῆς ζωῆς, τῶν βασάνων καὶ τῆς τελευτῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ὥρμησα νὰ ἐρωτήσω τὸν γέροντα· ἀλλ' ἐκεῖνος στραφεὶς ἠρέμα καὶ δείξας μοι τὸ

ἀπωτέρω θέατρον τοῦ Διονύσου,—Δὲν νομίζεις, μοὶ εἶπεν, ὅτι ἀκούεις τοὺς χοροὺς τοῦ Σοφοκλέους, καὶ ὅτι φωνή τις ὑπερτέρα, πασῶν τῶν ἄλλων δεσπόζουσα, ἐπαναλαμβάνει ἔτι «Ἰὼ γενεαὶ βροτῶν ...» Ποία σύμπτωσις ἔθηκε τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν γλῶσσαν τοῦ γέροντος τοὺς μεγάλους τοῦ Σοφοκλέους λόγους, οἱονεὶ ὅπως ἀπαντήσῃ εἰς τὰς ἀμφιβολίας καὶ τὰ αἰνίγματα, ἅτινα ἐτάρασσον τὴν συνείδησιν...

Ἐδῶ θὰ σὲ ἀφήσω πλέον, μοὶ εἶπεν ὁ γέρων. Ἐνθυμοῦ ὅ,τι ἐλέχθη περὶ τῶν ὑποχρεώσεων καὶ τῶν καθηκόντων τῶν νέων ἀναγνωστῶν. Τηρεῖτε τὰ ἤθη ὑμῶν καὶ τὴν θρησκείαν. Νομίζεις ὅτι δύναται νὰ μεγαλουργήσῃ καὶ πάλιν ἡ Ἑλλάς μας ἐὰν δὲν ἀποκτήσῃ τὴν χρηστότητα τῶν πρώτων ἡμερῶν, καὶ δὲν ὁρμηθῇ ἐκ τοῦ δεσμοῦ τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος, ὃν καθηψίασε μακρὰ δουλεία καὶ μαρτύριον μακρόν, εἰς αἷμα δὲ καὶ δόξαν ἐβάπτισεν ἡ ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις; Θεώρησον τὸν ἀρχαῖον κόσμον καὶ ἐμβάθυνον εἰς τὸ παράδειγμα καὶ τὴν σοφίαν του. Ποίαν θεοσέβειαν ἀποπνέουσι τὰ ἔπη τῆς ἀρχαιότητος, ποῖον βαθὺ αἴσθημα πρὸς τὴν θρησκείαν ἐνέπνευσαν οἱ τραγικοί, οἱ ἔξοχοι ῥήτορες καὶ οἱ φιλόσοφοι! Αὐτὸς ὁ Σωκράτης, τὸ ἐντελέστατον τοῦ κόσμου πνεῦμα, πίνων εἰς τὴν φυλακὴν αὐτήν, ἣν βλέπεις ἐδῶ πλησίον, τὸ κώνειον, λέγει εἰς τὸν Ἀπολλόδωρον νὰ θύσῃ ἀλέκτορα εἰς τὸν Ἀσκληπιόν. Ἐντελλόμενος τὴν θυσίαν, ἤθελεν ἀρά γε ὁ μέγας σοφὸς νὰ ὑποσημάνῃ ὅτι ἡ θραῦσις τῶν δεσμῶν τῆς ζωῆς εἶναι ἀπολύτρωσις, εἶναι ἡ διὰ τοῦ θανάτου ἐπανάκτησις τῆς ζωῆς καὶ ὑγιείας τοῦ ἀσθενοῦς, ἐφ' ᾗ χάρις ὠφείλετο εἰς τοὺς Θεούς, ἢ ἐσκόπει νὰ πιστοποιήσῃ, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου του, τὸ σέβας εἰς τὰ πάτρια ὁ ἐνάρετος σοφός, ὁ ὑπέρτατος τῶν ἀνθρώπων! Τοῦ Σωκράτους τὸ παράδειγμα, αὐτοῦ ἡ θεοσέβεια, αὐτοῦ ὁ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρως πρέπει νὰ ἐλαύνωσι τὰς γενεὰς τῶν Ἑλλήνων καὶ νὰ κανονίζωσι τὴν πολιτείαν αὐτῶν. Μακρὰν ἀπὸ τὰ ξένα ἤθη, ἐφ' ὅσον τοῦτο εἶναι δυνατόν, μοὶ εἶπεν ὁ γέρων. Ἡμεῖς, ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, οἱ πρόγονοι τῶν ὁποίων ἔθηκαν τοὺς ἀΐδιους νόμους τοῦ ἐν παντὶ καλοῦ, ἡμεῖς νὰ μιμώμεθα τοὺς ξένους! Πασῶν τῶν ταπεινώσεων ἡ ἐκουσία, ἀλλὰ δεινοτέρα διὰ τοὺς Ἕλληνας, εἶναι ν' ἀντλῶσιν ἀπὸ τὰς θολὰς τῶν ξένων πηγάς, ἐνῷ διαυγὲς ῥέει πρὸ αὐτῶν καὶ ἄφθονον τὸ ἀγνὸν ναμα τῆς προγονικῆς σοφίας, τῆς μόνης ὑγιοῦς καὶ διαμορφωτικῆς τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐσφιγξα παραφόρως τὴν χεῖρα τοῦ ἐρημίτου. Συγκεκινημένος βαθύτατα ἀπεχαιρέτισα αὐτόν, καὶ ὅτε ἠφανίσθη ὄπισθεν τοῦ μικροῦ λόφου, ἔσπευσα νὰ τὸν θεωρήσω καὶ πάλιν, παρακολουθῶν αὐτὸν ἄχρις ὅτου ἀπεκρύβη ἐντελῶς ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μου. Τὴν ἐπαύριον ἀπῆλθον μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ὅτε μεθ' ἱκανὴν πάροδον χρόνου ἐπανῆλθον, μετὰ σπουδῆς ἔσπευσα ὅπως ἴδω τὸν γέροντα, ἡ μορφὴ καὶ οἱ λόγοι τοῦ ὁποίου ζωηρῶς εἶχον χαραχθῆ ἔκτοτε εἰς τὴν μνήμην μου. Ματαίως ἀνεζήτησα πανταχοῦ. Ἀγνοῶ τί ἀπέγεινεν ὁ ἀγωνιστὴς τοῦ 21, τοῦ λόγου καὶ τοῦ πολέμου ὁ μαχητής. Βεβαίως θὰ ἀπέθανε καὶ τίς οἶδε ποῦ ὑπάρχει τώρα τεθαμμένος καὶ ἐὰν σταυρός τις δεικνύῃ τὴν θέσιν, ὅπου ἀναπαύεται τῆς Ἐπαναστάσεως ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ στρατιώτης. Οὐδὲ τὸ ἴχνος οὐδὲ τὴν θέσιν, ἔνθα ὑψοῦτο ἡ καλύβη του κατώρθωσα νὰ ἀνεύρω. Ἐκάθησα ὅμως ἐκεῖ που παρὰ τὰς τοποθεσίας ἔνθα τὸν εἶχόν ποτε συναντήσῃ καί, πλήρης τῶν ἀναμνήσεών του, τῶν σοφῶν λόγων καὶ τῶν πατριωτικῶν του παραινέσεων, ἐδεήθην ὑπὲρ αὐτοῦ.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ

ΚΡΙΤΙΚΑ

ΕΡΑΣΙΣΤΡΑΤΕΙΑ

«Ἁμαρτάνειν δὶς ταὐτὸν
οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ».

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 111 φύλλῳ τῆς «Ἑβδομάδος» δημοσιεύσας ἄρθρον ἐπιγραφόμενον «Ἐξέλεγξις ἡμαρτημένων» καὶ ἀναφερόμενον εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Fr. Susemihl γενομένην ἐπίκρισιν τῆς ὑπὸ τοῦ κ. J. Barthélemy-Saint-Hilaire ἀρτίως δημοσιευθείσης μεταφράσεως μέρους τοῦ «περὶ ζῴων ἱστορίας» συγγράμματος τοῦ Ἀριστοτέλους, ἐχαρακτήρισα αὐτὴν ὡς ἐμπαθῆ, λίαν πικρὰν καὶ ἀνάρμοστον ἀνδράσι σοφοῖς καὶ λογίοις, οἷοι πράγματι φαίνονταί μοι ἀμφότεροι ὅ τε ἐπικρινόμενος Γάλλος μεταφραστὴς καὶ ὁ Γερμανὸς ἐπικριτὴς καὶ ἤλπιζον ὅτι αἱ παρατηρήσεις μου ἐκεῖναι, προερχόμεναι ἐκ τῆς πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀγάπης καὶ ἐξ οὐδενὸς ἄλλου ἐλατηρίου ὑπαγορευθεῖσαι, θέλουσι δεόντως ἐκτιμηθῇ καὶ ὡς ὀρθαὶ καὶ δίκαιαι ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ τοῦ πρὸς ὃν ἀπετείνοντο καὶ μάλιστα αἱ ἀναγόμεναι εἰς τὰ περὶ τῆς διατριβῆς τοῦ περιωνύμου ἰατροῦ Ἐρασιστράτου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἡν λίαν δογματικῶς ἀπηρνήθη ὁ κ. Susemihl, ἐπιπροσθεῖς ὅτι ἡ γνώμη τῶν πιστευόντων ὅτι ὁ Ἐρασίστρατος ἐχρημάτισέ ποτε ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου ἀνεσκευάσθη, χωρὶς παντάπασι νὰ ὑποδηλώσῃ ὑπὸ τίνος, πότε, τοῦ καὶ διὰ τίνων ἀποδείξεων ἀνεσκευάσθη. Διότι τὸ οὕτως ἀορίστως καὶ δογματικῶς ἀποφαίνεσθαι, οὔτε ἡ ἐπιστήμη παραδέχεται νῦν, οἱοσδήποτε καὶ ἂν ᾖ ὁ τοιοῦτος, οὔτε οἱ τὴν ἀλήθειαν μαθεῖ ποθοῦντες ἀναγνῶσται δύνανται νὰ παράσχωσι πίστιν τινὰ τοῖς τοιούτοις λεγομένοις καὶ ἀναποδείκτοις πράγμασι.

ἐξέσχισαν. Αὐτὸ εἶνε δυσάρεστον. Μοὶ ἑτοίχισε τέσσαρα χρυσᾶ φλωρίνια καὶ ἡ Βέρθα ἰσχυρίζετο πάντοτε ὅτι τὸ ῥόδινον χρῶμα ἠρμοζε πολὺ εἰς τὸ πρόσωπόν μου.»

Ὁ Γεώργιος δὲν ἐγνώριζεν ἂν ἔπρεπε νὰ γελάσῃ ἐπὶ τῇ ἀφελείᾳ τοῦ γραμματέως ἢ μᾶλλον νὰ θαυμάσῃ τὴν στωϊκὴν ἀπάθειαν, μεθ' ἧς, μόλις ἀποφυγὼν τὸν θάνατον, ἀνελογίζετο τὸν ἐσχισμένον μανδύαν του. Προυτίθετο νὰ ἐρωτήσῃ αὐτὸν καὶ περὶ ἄλλων περιπετειῶν του, ὅτε θόρυβος ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ ἀνακτόρου εἴλκυσεν αὐτὸν εἰς τὸ παράθυρον. Προσεκάλεσεν ἀμέσως τὸν Δίτριχ ὅπως δείξῃ αὐτῷ τὸ θέαμα μεγαλείου πεπτωκότος.

Ὁ ἰατρὸς Κάλμος ὡδηγεῖτο ἀνὰ τὴν πόλιν καθήμενος ἀντιστρόφως ἐπὶ ὄνου. Οἱ μισθοφόροι εἶχον ἐνδυσει αὐτὸν γελοιωδέστατα· εἶχον θέσει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του δερμάτινον ὀξὺν σκοῦφον κεκοσμημένον διὰ πτερῶν ἀλέκτορος. Ἔμπροσθέν του ἐβάδιζον δύο τυμπανισταί, ἑκατέρωθεν δ' ἐβάδιζον βραδέως ὁ Μαγδεμβούργιος καὶ ὁ Βιενναῖος, ὁ ἀρχαῖος ἀρχηγὸς Μουκέρλε καὶ ὁ γενναῖος ταγματάρχης κεντῶντες ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὸν ὄνον διὰ τῶν δοράτων των, διὰ ν' ἀναγκάζωσιν αὐτὸν ν' ἀναπηδᾷ ἀποτόμως. Περιεκυκλοῦτο ὑπὸ ἀπείρου πλήθους ἀνθρώπων, οἵτινες ἔρριπτον ἐπὶ τοῦ προσώπου του ᾠὰ καὶ βόρβορον.

Ὁ γραμματεὺς τοῦ συμβουλίου ἔρριψε τεθλιμμένος τὸ βλέμμα του ἐπὶ τοῦ συντρόφου του καὶ εἶπε στενάζων:

— Εἶνε σκληρὸν νὰ ὑποχρεωθῇ τις νὰ περιάγηται ἐπὶ ὄνου, ὁπωσδήποτε ὅμως τοῦτο εἶνε προτιμότερον τῆς ἀγχόνης. Ἀπέστρεψε τό πρόσωπόν του ἀπὸ τοῦ θεάματος τούτου καὶ προσέβλεψεν εἰς ἄλλο μέρος τῆς πλατείας... Ποῖος ἔρχεται ἐκεῖθεν; ἠρώτησε τὸν νεαρὸν ἱππότην. Ἐν τοιαύτῃ θήκῃ ἐξεστράτευσα καὶ ἐγώ.

Ὁ Γεώργιος ἐστράφη. Εἶδεν ὅμιλον ἱππέων φερόντων ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ὄχημα. Γέρων τις κύριος ἔφιππος ἠκολούθει τοὺς ἱππεῖς διευθυνομένους πρὸς τὸ ἀνάκτορον.

Ὁ Γεώργιος, παρατηρήσας τοὺς ἱππεῖς μετὰ περισσοτέρας προσοχῆς, εἶπεν·

— Εἶνε ἐκεῖνοι, ἀναμφιβόλως, εἶπε ὁ πατήρ της, καὶ ἐκείνη ἐντὸς τοῦ ὀχήματος.

Δι' ἑνὸς ἅλματος εὑρέθη εἰς τὴν ὁδόν, ὁ δὲ γραμματεὺς τοῦ συμβουλίου ἠκολούθησεν αὐτὸν διὰ τοῦ βλέμματος ἐκπληκτος.

— Ποῖος εἶνε ἀρά γε; ὁ πατὴρ τίνος; εἶπε καθ' ἑαυτόν.

Παρετήρησεν ἅπαξ ἔτι διὰ τοῦ παραθύρου τὸ ὄχημα, ἔστη πρὸ τῆς γεφύρας τοῦ ἀνακτόρου καὶ αὐτοστιγμεὶ ὁ Γεώργιος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἀνακτόρου. Ὁ Δίτριχ εἶδεν αὐτὸν ὁρμητικῶς ἀνοίγοντα τὴν θυρίδα τοῦ ὀχήματος. Γυνή τις φέρουσα καλύπτραν ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. Ἔρριψε πρὸς τὰ ὀπίσω τὴν καλύπτραν της! Τίς θὰ τὸ ἐπίστευεν ἦτο ἡ ἐξαδέλφη του, ἡ Μαρία δὲ Λιχτενσταῖν!

— Ἀ! ἰδοὺ λοιπόν! ὦ! τὴν ἀσπάζεται ἐν μέσῃ ὁδῷ, εἶπεν ὁ γραμματεὺς τοῦ συμβουλίου κινῶν τὴν κεφαλήν. Ὁποία χαρά! Ἀλλ' ἰδοὺ καὶ ὁ πατήρ της. Ὦ! τώρα θὰ θυμώσῃ καὶ θὰ τὸν ἀγριοκυτταξῇ! καὶ αὐτὸς ὅμως τὸν χαιρετᾷ φιλικῶς! ἀφιππεύει καὶ τὸν ἀσπάζεται! Ἀ! ὄχι αὐτὸ δὲν εἶνε φυσικόν!

Καὶ ἐν τούτοις ὅλα ἦσαν φυσικώτατα· διότι, ὅτε ὁ γραμματεὺς τοῦ μεγάλου συμβουλίου ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ δωματίου εἰς τὸν διάδρομον, ἵνα πεισθῇ ὅτι οἱ ὀφθαλμοί του δὲν τὸν ἠπάτησαν, ὁ θεῖός του, ὁ γέρων ἱππότης Λιχτενσταῖν ἀνήρχετο ἀκριβῶς τὴν κλίμακα, ἔχων δεξιόθεν τὸν Γεώργιον καὶ ἐξ ἀριστερῶν τὴν ἐξαδέλφην του Μαρίαν! Οἵα μεταβολὴ εἶχεν ἐπιτελεσθῆ εἰς τὰ θελκτικὰ αὐτῆς χαρακτηριστικά, ἅτινα τόσον βαθέως εἶχον ἐγχαραχθῆ εἰς τὴν μνήμην του!

Ἐν Οὐλμῃ εἶχεν ἐμφανισθῆ αὐτῷ τὸ πρῶτον ὡς ἄγγελος ἐξ ἀγνώστου χώρας· τόσον εἶχεν ἐπιβληθῆ αὐτῷ διὰ τῶν ὡραίων γλαυκῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν ὀφρύων της, διὰ τῆς μεγαλοπρεπείας τοῦ μετώπου της. Πολλάκις προσεπάθησε νὰ ἐννοήσῃ εἰς τί συνίστατο τὸ θέλγητρον, ὅπερ ἐδέσμευεν αὐτὸν ἀκατανικήτως. Αἱ κόραι τῆς Οὐλμης εἶχον δροσερωτέρας παρειάς, ζωηροτέρους ὀφθαλμούς, μειδίαμα πονηρότερον καὶ ὅλην τὴν αἴγλην νεότητος εὐθύμου. Καὶ ὅμως μεταξὺ αὐτῶν ἡ Μαρία τῷ ἐφαίνετο ὡς βασίλισσα. Ἦσαν ἀρά γε τὰ βλέφαρά της, ἅτινα ἔπιπτον μετὰ χάριτος ἀνεκφράστου ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν της, διὰ νὰ κρύψωσι σιωπηλὸν δάκρυ; Ἦσαν ἀρά γε τὰ τόσον λεπτὰ χείλη της καὶ συνεσφιγμένα μετ' ἐκφράσεως θλίψεως γλυκείας; ἢ ἦτο ἡ λάμψις τοῦ εὐμεταβλήτου προσώπου της, ὅπερ ἄλλοτε μὲν ἠκτινοβόλει ἐκ μεγαλοπρεποῦς ἀξιοπρεπείας, ἄλλοτε δὲ ἐφαίνετο προδίδον τὸ μυστικὸν ἔρωτος δυσχεροῦς; Τὸ γαλήνιον τῆς Βέρθας, ἡ εὔθυμος καὶ σκωπτικὴ εὔνοια τῆς νεαρᾶς κόρης, εἶχον πρὸ πολλοῦ ἐξαλείψει ἐκ τῆς καρδίας του τὴν σοβαρὰν τῆς Μαρίας εἰκόνα, καὶ ὅμως ἐπὶ τῇ προσεγγίσει τῆς δεσποινίδος Λιχτενσταῖν ὁ δυστυχὴς Κράφτ ἠσθάνθη αἱμάσσουσαν ἐκ νέου τὴν παλαιὰν αὐτοῦ πληγήν. Ἀλλ' εἰς ποίαν ἄγνωστον δύναμιν δέον ν' ἀποδώσωμεν τὴν νέαν ταύτην ἔκφρασιν τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς Μαρίας; Ἐν τῇ σάσει αὐτῆς ἐνυπῆρχεν ἀκόμη πολλὴ ἀξιοπρέπεια· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ μετώπου της, εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της ἔλαμπεν ἄφατος χαρά· χαρίεν μειδίαμα ἐπλανᾶτο ἐπὶ τῶν χειλέων της, καὶ αἱ παρειαί της ἤνθουν ὡς ὡραῖα ῥόδα. Ὁ Δίτριχ Κράφτ ἔμενεν ἄναυδος ἐξ ἐκπλήξεως, ὅτε ὁ γέρων ἱππότης παρατηρήσας αὐτὸν ἀνέκραξε:

— Δὲν ἀπατῶμαι, εἶνε ὁ Δίτριχ Κράφτ, ὁ ἀνεψιός μου! Πῶς ἦλθες εἰς Στουτγάρδην; Μὴ τυχὸν ἦλθες διὰ τοὺς γάμους τῆς θυγατρός μου μετὰ τοῦ Γεωργίου; Ἀλλὰ πῶς ἔγεινες; τί ἔχεις λοιπόν; Εἶσαι ὠχρὸς καὶ κάτισχνος καὶ τὰ ἐνδύματά σου κατεσχισμένα.

Ὁ γραμματεὺς τοῦ συμβουλίου προσήλωσε τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπὶ τοῦ ῥοδόχρου μανδύου του καὶ ἠρυθρίασε.

Τοῦ δὲ περιεχομένου τῆς προμνημονευθείσης ἐξελέγξεως μεταφρασθέντος ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν τοῦ Berliner Philologische Wochenschrift ἐν τῷ ὑπ'ἀριθ. 21 φύλλῳ ἐν σελ. 670[1], ὁ κ. Susemihl ἔλαβε γνῶσιν αὐτοῦ καὶ ἔσπευσεν, ἀντὶ νὰ ἀναγνωρίσῃ ὅτι ἡ γνώμη τῶν νεωτέρων περὶ τοῦ Ἐρασιστράτου ὀρθὴ καὶ ἀληθής ἐστιν ἢ τοὐναντίον ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐσφαλμένη ἐστίν, οὐδέτερον τούτων ποιήσας, νὰ ἀπαντήσῃ καὶ πάλιν ἀρνητικῶς καὶ νὰ παραπέμψῃ εἰς τὸν Rosenbaum (Ersch. u. Gruber Encyclopädie), διατεινόμενον ὅτι οὐδεμίαν ἀπόδειξιν ἔχομεν περὶ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διατριβῆς καὶ ἐργασίας τοῦ περιωνύμου ἀνατόμου Ἐρασιστράτου (Dass wir kein Zeugnis besitzen, Erasistratos habe in Alexandria gewirkt), ἐπιπροσθεῖς ὅτι ἐὰν ὁ κ. Δήμιτσας δυνηθῇ νὰ ἀποδείξῃ μίαν τοιαύτην, ὁμολογήσω χάριτας αὐτῷ (Kann Herr Demitzas ein solches nachweisen, so werde ich ihm dankbar sein). Ταῦτ' ἀναγνοὺς ἔσπευσα νὰ ὑποβάλω εἰς νέαν ἔρευναν τὸ ζήτημα χάριν τῆς ἀληθείας καὶ μόνης καὶ δὴ κατὰ πρῶτον νὰ ἀναδράμω εἰς τὰ γραφέντα ὑπὸ Rosenbaum τῷ 1842 περὶ τοῦ Ἐρασιστράτου, ἔνθα λέγεται «ὅτι ὁ Ἐρασίστρατος βραδύτερον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διέτριψεν, ἐστὶ μία, εἰ καὶ πιθανή, εἰκασία νεωτέρων συγγραφέων (ist nur eine. wenn auch wahrscheinliche, Vermuthung neuerer Schriftsteller). Διότι οἱ ἀρχαῖοι, ἐφ' ὅσον γινώσκομεν ἡμεῖς, οὐδεμίαν πληροφορίαν παρέχουσιν ἡμῖν περὶ τούτου». Ἐκ τούτων δύο τινὰ δείκνυνται, πρῶτον μὲν ὅτι ὁ Rosenbaum θεωρεῖ ὡς πιθανὴν τὴν γνώμην τῶν νεωτέρων περὶ τῆς διατριβῆς τοῦ Ἐρασιστράτου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, δεύτερον δὲ ὅτι αὐτὸς ἀγνοεῖ ἀρχαίαν τινὰ μαρτυρίαν περὶ τούτου. Ὁ δὲ κ. Susemihl, μὴ εἰλικρινῶς φερόμενος, τοῦ μὲν πρώτου τὴν ὁμολογίαν ἀπέκρυψε, τὸ δὲ δεύτερον ὡς βέβαιον καὶ ἀλάνθαστον ὑπολαβών, χωρὶς αὐτὸς νὰ μοχθήσῃ καὶ ἐρευνήσῃ εἰ πράγματι τοιοῦτόν ἐστι, καλῇ τῇ πίστει καὶ κεκλεισμένοις τοῖς ὀφθαλμοῖς υἱοθέτησε καὶ ἐκ δευτέρου ἤδη διετύπωσε καὶ οὕτως ἐπεκύρωσε τὸ ἀρχαῖον λόγιον «Ἀμαρτάνειν δὶς ταὐτὸν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ». Εἰ δ' ἐλάμβανε τὸν κόπον νὰ ἐρευνήσῃ συντόνως τὸ ζήτημα οὐδόλως ἀμφιβάλλω ὅτι ἤθελεν ἀνακαλύψῃ τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος. Τοῦτο δ' ἀποφυγὼν καὶ ἐρεισθεὶς ἐπὶ τῶν ἑτοίμων, ἐπεκύρωσε τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θουκυδιδείου ἀξιώματος «οὕτως ἀταλαίπωρος τοῖς πολλοῖς ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας καὶ ἐπὶ τὰ ἑτοῖμα μᾶλλον τρέπονται». ἐπιπόνως γὰρ εὑρίσκεται αὕτη.

Τὸ δὲ πάθημα τοῦτο παθὼν ὁ κ. Susemihl, ὀφείλει νὰ πεισθῇ τέλος πάντων ὅτι ἡ γνώμη τοσούτων ἐγκρίτων ἀνδρῶν, ὧν δέκα ὀνομαστὶ ἐμνημόνευσα, ἐρείδεται ἐπὶ βάσεων ἑδραίων καὶ ἐπὶ πολυμόχθων ἐρευνῶν καὶ ὡς τοιαύτη δὲν ἀπολακτίζεται εὐκόλως διὰ μιᾶς αὐθαιρέτου καὶ δογματικῆς ἀποφάνσεως «αὐτὸς ἔφα». Ἐν μιᾷ μόνῃ περιπτώσει ἠδύνατο νὰ ἐπικρατήσῃ ἡ γνώμη αὐτοῦ, ὡς καὶ παντὸς ἄλλου, πασῶν τῶν λοιπῶν, ἐὰν δηλ. ἀρνούμενος ὅτι ὁ Ἐρασίστρατος διέτριψε καὶ εἰργάσθη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἀπεδείκνυε τὸ ἐναντίον ὅτι δηλ. διέτριψε καὶ εἰργάσθη ὡς περιώνυμος ἀνατόμος καὶ ἰατρὸς ἀλλαχοῦ καὶ ὡρισμένως εἰς τὴν δεῖνα πόλιν ἤτοι ἢ ἐν Ἀθήναις ἢ ἐν Ῥώμῃ κτλ. Τοῦτο μὴ ποιήσας καὶ ἐπιμένων εἰς τὸ ἀναπόδεικτον, ὁμολογεῖ ὅτι, «οὔ με πείσεις κ' ἤν με πείσῃς.» Ἐπειδὴ δὲ τὴν ἀπόδειξιν ἀπαιτεῖ παρ' ἐμοῦ, χάριν τῆς ἀληθείας ἐπιλαμβάνομαι νὰ εἴπω ὀλίγας λέξεις περὶ αὐτῆς. Ὅτι μὲν ὁ Ἡρόφιλος καὶ Ἐρασίστρατος εἰργάσθησαν ὡς ἀντίζηλοι ἐν τῇ ἰατρικῇ ἐπιστήμῃ καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ ἀνατομίᾳ, ἀνατέμνοντες πτώματα ἀνθρώπων καὶ ζῴων, ὅτι διὰ τοῦτο προήγαγον τὰ μέγιστα τὴν ἰατρικήν, ὅτι εἶχον ἰδίας σχολὰς καὶ ἰδίους μαθητὰς Ἡροφιλείους καὶ Ἐρασιστρατίους ὀνομαζομένους καὶ ὅτι ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ τόπῳ εἰργάσθησαν, ταῦτα, ὡς πασίγνωστα τοῖς ἐπιστήμοσι καὶ ἰδίᾳ τοῖς Ἀσκληπιάδαις, ὑπολαμβάνω ματαιοπονίαν νὰ ἀποδείξω δι' ἀρχαίων μαρτυριῶν. Τὸ δὲ ὑπὸ μόνου τοῦ κ. Susemihl ἀπιστούμενον καὶ ἀμφισβητούμενον ἐστὶν ὅτι ὁ τόπος, ἡ πόλις, ἐν ᾗ ὡς δίδυμα τῆς ἐπιστήμης τέκνα, οἱονεὶ Διόσκουροι, εἰργάσθησαν ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης ὑπὸ τὴν προστασίαν κραταιῶν καὶ φιλομούσων βασιλέων. Ὡς τοιαύτη δὲ οὐδεμία ἄλλη πόλις τοῦ κόσμου ὁμολογεῖται ὑπὸ τῆς ἱστορίας, εἰ μὴ μόνη καὶ μοναδικὴ ἡ τοῦ Ἀλεξάνδρου πόλις, ἐν ᾗ οἱ φιλομουσότατοι βασιλεῖς αὐτῆς Πτολεμαῖοι παρέσχον ἀφθονώτατα τὰ μέσα τῆς ἐπιστήμης καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν ἰατρικὴν διηνυκόλυναν τὰ μέγιστα τὴν πανταχοῦ τοῦ κόσμου αὐστηρῶς ἀπηγορευμένην ἀνατομὴν ζώντων ἀνθρώπων· ὅτι δὲ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εἰργάσθησαν ἀμφότεροι ἀναποσπάστως, ἔχομεν δύο σπουδαιοτάτας μαρτυρίας ἐγκρίτων ἀνδρῶν ἰατρῶν, τοῦ μὲν Ἕλληνος, τοῦ δὲ Ῥωμαίου, ἤτοι τοῦ Γαληνοῦ καὶ τοῦ Κέλσου· τούτων δὲ ὁ μὲν πρῶτος διαρρήδην λέγει περὶ τοῦ Ἡροφίλου «Καὶ μάλιστά γε κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν οὕτω γλύφουσι τοὺς καλάμους, οἷς γράφομεν· ἔνθα διατρίβοντα τὸν Ἡρόφιλον ἡνίκ' ἀνέτεμεν...». Ὁ δὲ δεύτερος περὶ ἀμφοτέρων claris καὶ disertis verbis μαρτυρεῖ ἐν τῷ προλόγῳ καὶ πρώτῳ βιβλίῳ τοῦ περὶ ἰατρικῆς (de Medicina) περισωθέντος συγγράμματος περὶ τῆς συνδιατριβῆς καὶ συνεργασίας τοῦ Ἡροφίλου καὶ Ἐρασιστράτου ἐν τοῖς ἑπομένοις χωρίοις «Longeque optime fecisse Herophilum et Erasistratum, qui nocentes homines a REGIBUS ex carcere acceptos vivos inciderint, considerarintque» ἐνταῦθα κεφαλαίοις γράμμασιν ἔγραψα τὴν λέξιν regibus· διότι αὕτη περιέχει τὸ ζητούμενον ἤτοι τὴν Ἀλεξάνδρειαν, οὐδὲν ἄλλο σημαίνουσα ἢ τοὺς Πτολεμαίους βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου, τοὺς ἱδρυτὰς τῆς μεγάλης βιβλιοθήκης καὶ τοῦ περιωνύμου Μουσείου, ἐν ᾧ εἰργάσθησαν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ οἱ [illegible] καὶ ἀνατόμοι. Εἰ καὶ ἤρκει τοῦτο μόνον τὸ χωρίον πρὸς λύσιν [illegible] ἐπισυνάπτω καὶ [illegible] τῆς φράσεως «Post quem [illegible] Erystius, deinde Praxagoras [illegible] Erysipppus, tum Herophilus et Erasistratus sic artem hanc exercuerunt, ut etiam in diversa [illegible] impulserint.» Ἐπὶ [illegible] τέταρτον καὶ τρίτον χωρίον τῶν αὐτῶν «Siquidem apud antiquos [illegible] Herophili et Erasistrati [illegible] tractos non expedierunt.» [illegible] χαίας ταύτας μαρτυρίας [illegible] ἀνθρώπων καὶ ζῴων ὁ κ. Susemihl [illegible] τοῦ ἀπιστούμενον συνωδὰ [illegible] χαίων παρακελεύσει «τὸ δὲ ζητούμενον χωρίον, ἐκφεύγει δέ τι ἀμελούμενον» ἔχοντα ὑπ' ὄψιν οἱ συντόνως ἐρευνήσαντες τοὺς ἀρχαίους νεώτεροι ὁμοφώνως ἀπεδέξαντο ὅτι ὁ Ἐρασίστρατος [illegible] Ἡρόφ[illegible] ἄλλ[illegible] ὁ μὲν Hecker λέγει «Nach Celsus und Galen's Zeugmss lebten in Aegypten zur Zeit des ersten Ptolemäus die beiden grössten Zerglieder... Herophilus und Erasistratus» καὶ ἀλλαχοῦ «Dass Herophilus mit Erasistratus zugleich in Alexandrien gelebt hat leidet durchaus *keinen Zweifel*» καὶ ἐπισυνάπτει ὅτι «καὶ εἰ μηδεμία ἄλλη ἀπόδειξις ὑπῆρχε περὶ τούτου, ἤρκει ἡ ὁμοιότης τῶν ἀνακαλύψεων αὐτῶν νὰ μαρτυρήσῃ περὶ τούτου.» Ὁ δὲ Schultze ταὐτὰ ἐπιβεβαιοῖ «Praesertim quem Celsus noster hos duumviros jungat *illo loco* (Ἀλεξανδρείᾳ) quem superius dedimus, quo de virorum hominum diflectione ab illis instituta agitur.»

Μετὰ τὴν παράθεσιν τῶν ἐπισήμων τούτων ἀρχαίων μαρτυριῶν καὶ τὴν ἀναγνώρισιν αὐτῶν ὑπὸ πάντων τῶν νεωτέρων, τῶν εἰδικῶς ἀσχοληθέντων ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ, πάντη περιττὸν ὑπολαμβάνων νὰ παρατείνω τὸν λόγον καὶ οὐδεμίαν ἀξίωσιν ἔχων ἐπὶ τῆς ὁμολογίας χάριτος, πέποιθα ὅτι ὁ κ Susemihl θὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ὀρθότητα τῶν λεγομένων καὶ θὰ ἀνομολογήσῃ ὅτι ἐρειδόμενος ἐπὶ τῆς ἀτελοῦς ἐρεύνης τοῦ Rosenbaum ἐν πλάνῃ καὶ ἀπάτῃ διετέλει μέχρι τοῦδε.

Ἐπειδὴ δὲ πρὸς τοῖς λοιποῖς ὁ κ. Susemihl ἀποκρούει ὅτι ἡ ἐμπαθὴς ἐπίκρισις αὐτοῦ ὑπεμφαίνει ἐθνικὴν ζηλοτυπίαν καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τούτου ἀναφέρεται εἰς τὴν εὐμενῆ κρίσιν αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ Thurot, ἀναγκάζομαι νὰ προσθέσω ὅτι ἐὰν μὴ πράγματι τοιοῦτον χαμαίζηλον αἴσθημα ὑπηγόρευσε τὸ ἐμπαθὲς τῆς ἐπικρίσεως, ἐξ ἅπαντος ὅμως προσωπικὴ ἀντιπάθεια ἐκίνησε τὸν κάλαμον αὐτοῦ καὶ ἐν χολῇ ἀντὶ μελάνης ἐνέβαψεν αὐτόν. (eine starke Galle hat ihm gereizt).

Πρῶτον μὲν γάρ, ἐκ τοιούτου ποταποῦ ἐλατηρίου ὁρμώμενος, ἐδημιούργησεν ὡς ἁμαρτήματα τὰ ὀρθῶς ἔχοντα περὶ Ἐρασιστράτου, ὡς ἀνωτέρω ἐδείχθη, καὶ τὰ ἴδια ἁμαρτήματα ἀνέγραψεν ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ Γαλάτου. Δεύτερον δὲ τὴν μετάφρασιν αὐτοῦ ἐχαρακτήρισεν ὡς ἀναξίαν παντὸς λόγου «so kann ich sie nur als gänzlich wertlos bezeichnen». Τρίτον δὲ πάσας τὰς τοιαύτας ἐργασίας τοῦ Γαλάτου κατακρίνει καὶ καταδικάζει καὶ λεληθότως ὁμολογεῖ ὅτι εἰς ὅν τινα φαίνεται ἡ κρίσις αὕτη λίαν τραχεῖα καὶ σκληρὰ «zu hart», αὐτὸς παραβαλέτω τὴν μετάφρασιν ταύτην πρὸς τὰς κριτικὰς παρατηρήσεις τοῦ Thurot. Παραλείπων καὶ ἄλλα πολλὰ δριμέα καὶ σκληρὰ οἷον «recht groben früheren Missverständnisse» καὶ κατωτέρω «Um so lebhafter bedauert man... durch einzelne hässliche Abgeschmacktheiten» Das Alleraufallendste... thötichte Behauptung», ἡ ἀνασκευὴ τῶν ὁποίων οὐδόλως ἀπόκειταί μοι, παρατηρῶ ὅτι ὁ Barthélemy-Saint-Hilaire ἀνεγνωρισμένος ἐστὶν ὡς εἷς τῶν διαπρεπεστάτων λογίων καὶ σοφῶν τῆς Γαλλίας, ὅτι οὐδεὶς ἄλλος τῶν νῦν ζώντων ἐν Γαλλίᾳ πλεῖον ἐνέκυψεν εἰς τὴν σπουδὴν τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἀριστοτέλους, ὅσον αὐτός, ὅτι πλεῖστα συγγράμματα αὐτοῦ μετέφρασε καὶ ὅτι ἐν τούτων τὸ «περὶ Μεταφυσικῆς» καὶ ὁ συμπατριώτης τοῦ κ. Susemihl E. P. Görgens μετέφρασεν ἐκ τῆς Γαλλικῆς καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς πρωτοτύπου ἑλληνικῆς, ὅπερ οὐ τὴν τυχοῦσαν περιποιεῖ τιμὴν τῷ σοφῷ Γαλάτῃ. Πάντα δὲ ταῦτα ὑποδηλοῦσιν ὅτι πρὸς τῇ ἀτομικῇ ἀντιπαθείᾳ ὑπενήργησε κατά τι καὶ τὸ τῆς ἐθνικῆς ζηλοτυπίας αἴσθημα μεθ' ὅλην τὴν σπουδαίαν ἀποποίησιν καὶ διάψευσιν τοῦ κ. Susemihl.

Μ. Γ. Δημιτσας

[1] Ἔνθα ἐσφαλμένως ἐσημειώθη ὅτι ἀσχολοῦμαι εἰς τὴν ἔκδοσιν θεσσαλικῶν τινων ἐπιγραφῶν ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ Μακεδονικῶν, ὧν προτάσσεται περιγραφὴ περὶ τῆς μέχρι τοῦ Φιλίππου πνευματικῆς ἐπικοινωνίας τῆς Μακεδονίας καὶ Ἑλλάδος καὶ περὶ τῆς ἀρχαιολογικῆς καταστάσεως τῆς Μακεδονίας.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Τῇ Διευθύνσει τῆς «Ἑβδομάδος.»

Εἰς τὸ παρελθὸν φύλλον ὁ σεβαστὸς φίλος κ. Ἰ. Σακκελίων γράφει ὅτι τὰ δημοσιευόμενα ὑπ' ἐμοῦ περὶ τῶν ἱεραρχῶν Λαρίσσης καὶ Δημητριάδος, εἰς τὰς συμπληρώσεις τοῦ ἡμερολογίου «ἡ Φήμη», «ταῦτα οὔτε νέα εἰσὶν οὐδ' ἀγνοούμενα, διότι μετελήφθησαν ἐν τῷ χειρογράφῳ κατ' ὄνομα καὶ κατὰ γράμμα ἀπαραλλάκτως ἀπὸ τὸν τοῦ σοφοῦ Le Quien Oriens Christianus.»

— Ὁ Θεὸς ἠξεύρει τί ὑπέφερα· αὐτοὶ οἱ κατηραμένοι Βυρτεμβέργιοι, οἱ ἀμπελουργοὶ καὶ ὑποδηματοποιοὶ μ' ἔφεραν εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν. Ἀληθῶς ὅλη ἡ ἐπίσημος συμμαχία ὑβρίσθηέν τῷ προσώπῳ μου.

— Πρέπει νὰ εἶσθε εὐχαριστημένος, ἐξάδελφέ μου, διότι ἀπηλλάγητε ἀντὶ ἑνὸς μανδύου, εἶπεν ὁ Γεώργιος εἰσάγων τοὺς ἄρτι ἀφικομένους εἰς τὰ δωμάτιά του. Φαντάσθητε, πάτερ μου, ὅτι χθὲς ἑσπέρας, ὅτε ἤμεθα πρὸ τῶν θυρῶν, ἐξεφώνησε λόγον πρὸς τοὺς ἀστούς, ὅπως διεγείρῃ αὐτοὺς καθ' ἡμῶν. Ἕνεκα τούτου ὁ καγκελάριος ἠθέλησε σήμερον τὴν πρωΐαν νὰ τὸν ἀποκεφαλίσῃ, μετὰ πολλοῦ δὲ κόπου ἐπέτυχον τὴν χάριν του καὶ τώρα δυσαρεστεῖται κατὰ τῶν Βυρτεμβεργίων; διότι ἔσχισαν τὸν μανδύαν του.

— Μὲ τὴν ἄδειάν σας, εἶπεν ἡ κυρὰ Ῥόζα, προσκλίνουσα τρὶς πρὸ τοῦ γραμματέως τοῦ συμβουλίου, ἐὰν δέχησθε τὴν συνδρομήν μου, θὰ ἐπιδιορθώσω τὸν μανδύαν σας κάλλιστα.

Ἡ προσφορὰ αὕτη τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς κυρᾶς Ῥόζας ὑπῆρξε λίαν εὐχάριστος εἰς τὸν Δίτριχ. Συγκατένευσε νὰ καθήσῃ εἰς τὸ παράθυρον καὶ νὰ τὴν ἀφήσῃ νὰ τακτοποιήσῃ τὸν ἱματισμόν του. Ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου της νήματα παντὸς χρώματος καὶ ἤρξατο ῥάπτουσα τὰς πληγάς, ἃς ἤνοιξαν ἐπὶ τοῦ μανδύου του οἱ Βυρτεμβέργιοι. Συγχρόνως ὡμίλει αὐτῷ περὶ πολλῶν ἐνδιαφερόντων ζητημάτων καὶ τοῦ τρόπου τῆς παρασκευῆς διαφόρων ἐδεσμάτων.

Ἀπομακρυνθέντος τοῦ Δίτριχ καὶ τῆς Ῥόζας ὁ Γεώργιος καὶ ἡ Μαρία συνωμίλουν χαμηλοφώνως περὶ τοῦ ἔρωτός των. Οὔτε ὁ σοφὸς Τεθίγκερός, οὔτε ὁ Βέζιος οὔτε ὁ Κρούσιος, μεθ' ὅσας καὶ ἂν ὀφείλωμεν αὐτοῖς περιέργους εἰδήσεις περὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, δὲν ἐγνώριζαν ἡμῖν τί οἱ δύο ἐρωτόληπτοί μας εἶπον ἀλλήλοις κατὰ τὴν ἀξιομνημόνευτον ἐκείνην πρωΐαν. Τὸ μόνον, ὅπερ δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν, εἶνε ὅτι γλυκεῖα εὐδαιμονία ἀντηνάκλα εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Μαρίας ὁτὲ μὲν ὑψούσης εὐθύμως τοὺς ὀφθαλμούς, ὁτὲ δὲ ταπεινούσης αἰδημόνως αὐτούς. Καὶ ἄλλοτε μὲν ἐφαίνετο μειδιῶσα, ἄλλοτε δὲ ἐρυθριῶσα καὶ διακόπτουσα διὰ τῶν φιλημάτων της πολλὰς τοῦ ἐρωμένου της ἐρωτήσεις.

Ὁ ἀναγνώστης θὰ μᾶς συγχωρήσῃ νὰ παρέλθωμεν ταχέως τὴν σκηνὴν ταύτην, ὅπως ἴδωμεν τί ἔγεινεν ὁ ἱππότης Λιχτενσταΐν. Ἀφοῦ ἐνεπιστεύθη τὴν θυγατέρα του εἰς τὴν φροντίδα τοῦ Γεωργίου καὶ τὸν ἀνεψιόν του εἰς τὰς ἐπιτηδείας χεῖρας τῆς κυρᾶς Ῥοζαλίας, μετέβη εἰς τὰ δώματα τοῦ δουκός. Τὰ χαρακτηριστικά του, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ ἡλικία καὶ ἡ πέτρα εἶχον ἐπιθέσει χαρακτῆρα σοβαρὸν καὶ περισκεμμένον, ἐφαίνοντο κατὰ τὴν ὥραν ταύτην σοβαρώτερα καὶ μᾶλλον τεθλιμμένα. Εἶχε κληρονομήσει παρὰ τῶν πατέρων του τὴν πρὸς τὸν οἶκον τῆς Βυρτεμβέργης ἀγάπην· ἡ ἕξις καὶ ἡ συμπάθεια εἶχον προσηλώσει αὐτὸν εἰς τοὺς πρίγκιπας, οἵτινες, διαρκούσης τῆς μακρᾶς αὐτοῦ ζωῆς εἶχε βασιλεύσει ἐπὶ τῆς Βυρτεμβέργης, ἡ δυστυχία δὲ καὶ ἡ συκοφαντία, αἵτινες κατεδίωκον ἀκαταπαύστως τὸν Οὐλρῖχον ἀντὶ νὰ ψυχράνωσι τὴν καρδίαν τοῦ γέροντος ἱππότου, εἶχον ἀπ' ἐναντίας χρησιμεύσῃ ἵνα ἑνώσωσιν αὐτὸν μετὰ τοῦ δουκὸς διὰ στενωτέρων δεσμῶν. Πλήρης χαρᾶς, ὡς μνηστὴρ μεταβαίνων εἰς τὸν γάμον του, μετ' εὐρωστίας νεανίου διέτρεχε τὸν μακρὸν καὶ κοπιώδη δρόμον ἀπὸ τοῦ Πύργου του εἰς Στουτγάρδην, ἅμα τῇ πρώτῃ εἰδήσει ὅτι ὁ δοὺξ ἐκυρίευσε τὴν Λεομβέργην καὶ ἐβαδίζε κατὰ τῆς πρωτευούσης. Μὴ ἀμφιβάλλων οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν περὶ τῆς νίκης τοῦ δουκὸς ἔφθασεν εἰς Στουτγάρδην τὴν ἐπιοῦσαν τῆς ἐπαναρρήσεως τοῦ Οὐλρίχου.

Αἱ εἰδήσεις ὅμως, ἃς συνέλεξεν ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Γεωργίου ἀναβαίνων τὴν κλίμακα μετ' αὐτοῦ καὶ τῆς Μαρίας, δὲν ἦσαν φύσεως ἱκανοποιητικῆς.

— Ὁ δοὺξ, εἶχεν εἴπῃ ὁ Γεώργιος χαμηλοφώνως αὐτῷ, ὁ δοὺξ δὲν εἶνε πλέον, ὅ,τι ὤφειλε νὰ εἶνε. Ὁ Θεὸς εἰξεύρει τί σκέπτεται νὰ κάμῃ τὴν χώραν του, ἀλλὰ καθ' ὁδὸν ἐξεφράζετο πολὺ κακῶς. Ἔχει πολὺ κακοὺς συμβούλους! Ὁ καγκελάριος Ἀμβρόσιος Βολλάν...»

Μόνον τὸ ὄνομα τοῦτο ἦτο πλέον ἢ ἀρκετὸν ὅπως προξενήσῃ μεγάλας ἀνησυχίας εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ἱππότου Λιχτενσταΐν. Ἐγνώριζε καλῶς τὸν Βολλάν. Ἐγίνωσκεν ὅτι ἦτο ἄνθρωπος ἱκανώτατος, ἐντριβέστατος εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ κράτους καὶ διατεθειμένος νὰ παράσχῃ τὰς δυσχερεστέρας ὑπηρεσίας, ἀλλὰ ἐγνώριζεν ἐπίσης ὅτι πολλάκις ἐδείχθη κρυψίνους, ἂν μὴ ἐπίορκος.

— Ἐὰν ὁ δοὺξ παράσχῃ τὴν ἐμπιστοσύνην του εἰς τὸν ἄνθρωπον τοῦτον καὶ ἐὰν ἀκολουθήσῃ τὰς συμβουλάς του, ὁ Θεὸς νὰ μᾶς βοηθήσῃ. Διὰ τὸν Ἀμβρόσιον ἡ χώρα εἶνε τεμάχιον δέρματος, ὅπερ δύναται νὰ κόπτῃ κατὰ τὴν φαντασίαν του.

Τοιαῦτα ἔλεγεν ὁ γέρων Λιχτενσταΐν διερχόμενος τοὺς διαδρόμους. Ἔφερε τεθλιμμένος τὴν χεῖρά του ἐπὶ τοῦ μακροῦ λευκοῦ πώγωνός του καὶ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς του ἔλαμπεν ἡ ἀφοσίωσίς του εἰς τὸν δοῦκα.

Ἀμέσως ἐγένετο δεκτὸς καὶ εὗρε τὸν δοῦκα εἰς μεγάλην σύσκεψιν μετὰ τοῦ Ἀμβροσίου.

Οὗτος ἐκράτει διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ὑπερμέγεθες πτερὸν κύκνου καὶ διὰ τῆς ἑτέρας περγαμηνὴν γεγραμμένην διὰ πολλῶν κοσμημάτων, ἐκ δέρματος μέλανος ἐρυθροῦ καὶ κυανοῦ. Ὁ δοὺξ ἔπαιζεν εἰς τὰς χεῖράς του μεγάλην τινὰ σφραγῖδα. Ἐφαίνετο παλαιὸν καθ' ἑαυτοῦ. Ὁτὲ μὲν ἐξήταζε τὸν καγκελάριόν του προσεκτικῶς, ὁτὲ δὲ τὸ βλέμμα του ἔπιπτεν ἐπὶ τῆς σφραγῖδος. Ἦσαν ἀμφότεροι τοσοῦτον εἰς τὴν συνδιάλεξίν των ἀπησχολημένοι, ὥστε ὁ Λιχτενσταΐν εἶχεν ἤδη εἰσέλθει εἰς τὸ δωμάτιον καὶ οὐδεὶς παρετήρησεν αὐτόν. Ἐθεᾶτο μετὰ ζωηροῦ ἐνδια-

Ἔχει καλῶς. Τί πταίομεν ὅμως ἡμεῖς διότι ἐν τῷ χειρογράφῳ ὁ ἀείμνηστος Γ. Αἰνιὰν ἔχει λάβῃ τὰς περὶ τῶν ἀνωτέρω ἱεραρχῶν πληροφορίας ἐκ τοῦ Le Quien Oriens Christianus;

Μήπως ἡμεῖς τὰς πληροφορίας ταύτας τὰς ἐξεδώκαμεν ὡς ἀνεκδότους; μήπως διϊσχυρίσθημεν ὅτι δημοσιεύομεν ἤδη τὸ πρῶτον ταῦτα, ἄγνωστα πράγματα; Βεβαίως ὄχι. Ὁ συντάκτης τοῦ ἡμερολογίου «ἡ Φήμη» ἐδημοσίευσε τοὺς ἀπὸ τοῦ 1550 καὶ ἐντεῦθεν ἀρχιερεῖς τῆς Λαρίσσης καὶ τῆς Δημητριάδος, ἠγνόει δὲ τοὺς πρὸ τοῦ ἔτους τούτου εἰς τὰς ἀνωτέρω ἐπισκοπὰς χρηματίσαντας ἐπισκόπους. Εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἐγίνωσκον ὅτι ὑπῆρχε χειρόγραφον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνεφέροντο καὶ οἱ πρὸ τοῦ 1550 ἀρχιερεῖς τῶν ἀνωτέρω ἐπαρχιῶν· εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἐνόμισα πολὺ φυσικὸν ἀντὶ νὰ τρέχω νὰ ζητῶ νέας πληροφορίας καὶ ἄλλας νέας μελέτας καὶ πηγάς, νὰ δημοσιεύσω τὰς περὶ τῶν ἀνωτέρω ἐπισκοπῶν πληροφορίας κατὰ τὸ ἀνὰ χεῖρας χειρόγραφον χωρὶς οὐδόλως νὰ ἔχω τὴν ἀξίωσιν ὅτι δημοσιεύω ἀγνώστους πληροφορίας, καθόσον δὲν ἦμην βέβαιος περὶ τούτου, ἐπεφυλαττόμην δὲ πάντα ἐν καιρῷ νὰ ἐξετάσω τὰ διάφορα ἐμπεριεχόμενα τῶν χειρογράφων τοῦ σοφοῦ Αἰνιάνος τίνα ἦσαν ἐκδεδομένα καὶ τίνα οὔ. Οὐχ ἧττον ἐπειδὴ ὁ ἀληθὴς διακεκριμένος ἐπιστήμων κ. Ἰ. Σακκελίων προὔλαβε παραβολήν, ἣν πάντως ὤφειλον ἐγὼ νὰ πράξω, δημοσίᾳ δὲ ἐθεώρησε καλὸν νὰ δώσῃ τὴν τοιαύτην ἐξήγησιν πρὸς πρόληψιν πάσης παρεξηγήσεως, διὰ τοῦτο δημοσίᾳ καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ ἐκφράσωμεν αὐτῷ τὰς ἡμετέρας εὐχαριστίας, καθόσον διὰ τῆς σεβαστῆς αὐτοῦ παρατηρήσεως καθιστᾷ ἡμᾶς βεβαίως προσεκτικωτέρους διὰ τὸ μέλλον.

Τὸ ὄνομα *Νεωτέριος* ἀντὶ Νεκτάριος εἶναι τυπογραφικὸν λάθος, ἄλλως εἰς τὸ χειρόγραφον καθαρώτατα ἀναγινώσκεται Νεκτάριος.

Καὶ ταῦτα μὲν εἰς ἀπάντησιν τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Ἰ. Σακκελίωνος γραφέντων.

Νοσιφωτάτῃ δὲ εἰς τὸ αὐτὸ φύλλον τῆς «Ἑβδομάδος» εἶναι ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Νεκταρίου Δομινικανοῦ μοναχοῦ, ὅστις ἐκ τῆς ὑπογραφῆς του «*εὐχέτης*» φαίνεται ὅτι δὲν εἶναι μόνον μοναχὸς ἀλλὰ καὶ εὐσεβὴς ἱερομόναχος.

Χάριν τοῦ ἀθῴου τούτου μοναχοῦ, ὅστις, μὴ ἐννοῶν καλῶς τὴν Ἑλληνικήν, ἐκπλήσσεται εἰς τὴν ἀνάγωσιν ἑλληνικῶν γραμμάτων, καὶ συχνὰ ἡ μετριότης του ἐρωτᾷ κατὰ τίνας γραμματικοὺς κανόνας θὰ ἐλέγομεν «*ἡ Δημόνικος*» καὶ ἂν δυνάμεθα ὅπως λέγωμεν «*ὁ Ἀριστοτέλης*» νὰ λέγωμεν καὶ «*ἡ Ἀριστοτέλης*», χάριν τοῦ μοναχοῦ τούτου, ἂν δὲν λυπῆσθε τὰς στήλας τοῦ ἀξιολόγου περιοδικοῦ σας, δύνασθε νὰ καταχωρίσητε εἰς τὸ παρὸν ἢ εἰς τὸ ποοσεχές φύλλον τὴν ἐσώκλειστον πρὸς αὐτὸν ἐπιστολήν μου, ἀφοῦ μάλιστα ὁ ταπεινὸς οὗτος μοναχὸς ἐκ τῶν προτέρων μᾶς διαβεβαιοῖ περὶ τῆς εὐγνωμοσύνης του καὶ δὲν εἶναι ἀπίθανον καὶ εἰς altario privilegeato νὰ ἀναγινώσκῃ ἐνίοτε καμμίαν λειτουργίαν ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἡμῶν.

Ὑμέτερος

Γ. ΛΑΜΠΑΚΗΣ

ΜΑΡΙΑ ΚΛΑΡΑ ΔΑΟΥΕΣ (DAWES)

Ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀθηνῶν ἐπανακάμπτουσα εἰς Ἀγγλίαν ἡ μουσοτραφὴς καὶ λογία Ἀγγλὶς Μαρία Κλάρα Δάουες πρώτη τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ γυναικῶν ἀναγορευθεῖσα διδάκτωρ τῆς φιλολογίας. Γεννηθεῖσα ἐν Surbiton πολίχνῃ κειμένῃ εἰς ἀπόστασιν σιδηροδρομικῆς ὥρας ἀπὸ τοῦ Λονδίνου παρὰ γονέων φιλομαθῶν καὶ λογίων, ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἔδειξε τρανὰ δείγματα τῆς ἐκτάκτου αὐτῆς εὐφυΐας καὶ φιλομαθείας· ὁ πατὴρ αὐτῆς κληρικὸς εὐσεβὴς καὶ ἐλλόγιμος ὡς καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς ὁμιλοῦντες εὐχερῶς τὴν Ἑλληνικήν, ὡς ἔσχον τὴν εὐτυχίαν ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως νὰ ἴδω γνωρίσας αὐτοὺς κατὰ σύμπτωσιν εἰς τὴν γενέτειραν τῆς λογίας Ἀγγλίδος πόλιν κατὰ τὴν ἐκεῖσε περιοδείαν μου, ἐγαλούχησαν αὐτὴν παιδιόθεν μὲ τὰ νάματα τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ ἐνεστάλαξαν αὐτῇ ἐκ τρυφερᾶς ἡλικίας τὸν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν διακαῆ ἔρωτα. Περατώσασα τὴν ἐγκύκλιον αὐτῆς σπουδὴν καὶ φλεγομένη ὑπὸ τοῦ πόθου ὑψηλοτέρας παιδεύσεως ὑπέστη τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις καὶ ἐνεγράφη εἰς τὴν φιλολογικὴν σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κανταβρυγίας. Μετὰ τριετεῖς δὲ εὐδοκίμους σπουδὰς ὑποστᾶσα τὴν διδακτορικὴν δοκιμασίαν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Λονδίνου ἀνηγορεύθη πρώτη αὕτη Ἀγγλὶς διδάκτωρ τῆς φιλολογίας. Ἡ φήμη αὐτῆς ὡς δεσποινίδος ἐξόχου καὶ εὐπαιδεύτου πρώτης καταρριψάσης τὸν φραγμὸν τῆς διακρίσεως μεταξὺ τῶν δύο φύλων καὶ θείσης θαρραλέως τὰς βάσεις τῆς ἐν τῷ μέλλοντι ἀπὸ κοινοῦ ἐπιστημονικῆς συμπράξεως καὶ συνεργασίας διέδραμε ταχέως τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἤδη αὕτη θεωρεῖται ἐν αὐτῇ τὸ ἐγκαλλώπισμα καὶ ἀγλάϊσμα τοῦ γυναικείου φύλου.

Ἀναγκαῖον συμπλήρωμα τῆς κλασικῆς αὐτῆς παιδεύσεως θεωρήσασα τὴν ἐπίσκεψιν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ τὴν μελέτην τῶν ἀπαραμίλλων καὶ ἀθανάτων μνημείων, ἅτινα ἡ κλεινὴ ἀρχαιότης παρήγαγε, ἐπεσκέφθη τὰς Ἀθήνας πρὸ ἔτους μετὰ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς Ἐλισάβετ, δεσποινίδος λογίας καὶ εὐπαιδεύτου ἀποφοίτου τῆς σχολῆς τῶν Μαθηματικῶν ἐπιστημῶν, καὶ τὸν χρόνον τοῦτον τῆς ἐνταῦθα διαμονῆς της κατέτριψεν εἰς τὴν ἐντελῆ ἐκμάθησιν τῆς νέας Ἑλληνικῆς, ἣν γράφει μετ' εὐκαιρείας ἀνυπερβλήτου, καὶ εἰς τὴν μελέτην καὶ σπουδὴν τῶν προγονικῶν ἡμῶν κειμηλίων πρὸς ἃ ἔτρεφε λατρείαν ἀληθῆ καὶ θαυμασμὸν ὑπέρμετρον.

Ἐπεσκέφθη τὰς ἱστορικωτέρας πόλεις καὶ θέσεις τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος: τοὺς Δελφοὺς τὸν Ὀρχομενόν, τὰς Θήβας τὴν Αἴγιναν, τὸ Σούνιον, εἰς δὲ τὴν περιοδείαν ταύτην ἠτύχησα νὰ συνοδεύσω αὐτὴν καὶ ἐγὼ θαυμάσας τὸ βαθὺ καὶ ἐρευνητικὸν αὐτῆς πνεῦμα καὶ τὴν ἀκαταπόνητον περιέργειαν καὶ φιλομαθείαν, πρὸς δὲ τὰς Μυκήνας [illegible] καὶ Ὀλυμπ[illegible] τὸν ὄρμαρμα[illegible] Ἑλλάδος τὰς ἀριστοτ[illegible] ἐκπ[illegible]σεως [illegible] ἀλυτίσασα τὴν θρησκ[illegible] καὶ κλα[illegible] γνώσεως [illegible] τὸ αὐτὸ [illegible] ἐξελεχοῦς ἐξερευνήσεως [illegible] καὶ αἰ[illegible] [illegible] εἰς [illegible] καὶ ἀνε[illegible] [illegible] θαυμ[illegible]

Ἀθήναι

Π[illegible]

ΑΝΕΚΔΟΤΑ—ΜΥΘΟΙ—ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

ΣΥΛΛΕΓΕΝΤΑ ΥΠΟ

ΦΩΤΙΟΥ ΧΟΥΣΑΝΟΘΟΥΛΟΥ (ΦΩΤΕΙΝΟΥ)

(πρώτου [illegible])

[illegible]

Ὁ [illegible] ὁ μ[illegible] Χοισοβ[illegible] Ἠπειρώτης ἀφ[illegible] τὰ δύο οἰ[illegible] [illegible] εἰς τὸ Πανεπιστήμιο[illegible] [illegible] διαθ[illegible] τοῦ. Τοῦτο ἀκο[illegible] ὁ Ι. [illegible] [illegible] δημοσίως μ[illegible] [illegible] ὅτι ἔκαμε τὸ Ἠπειρωτικὸν χρέος τοῦ [illegible] ἀλλ' αὐτὸς ὅταν ἀπέθανε δὲν ἄφησε [illegible] ποτὲ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον.

Πθ'

Ὅταν οἱ Ἕλληνες ὑπηρέτ[illegible] εἰς τὰς Ἰονίους νήσους, ὁ στρατηγὸς Ἄγλιος [illegible] τοὺς μαθη[illegible] γράμματα εἶπε ὅτι [illegible] μὲν μάθῃ νὰ γράφῃ μόνος τὸ ὄνομ[illegible] [illegible] δὲν ἔχῃ τὸν μηνιαῖον μισθόν [illegible] τοῦ. Ὁ δὲ Νικήτας, Σταματελόπουλος [illegible] ἀφοῦσας ταῦτα, ἐγέμισε ὅλους τοὺς τοίχους τῆς Ζακύνθου, ὅσοι ἐδέοντο, μὲ τὸ ὄνομά του, ὡς [illegible] κομμάτια τῶν κεραμιδῶν κατὰ τὴν πλακούλας τῆς ἀκροκ[illegible] [illegible] ὅπου ἐστέκετο αὐτὸ ἔκαμνε [illegible] οὕτω ἐσύ[illegible] [illegible] τὴν ὑπογραφήν του. Τὸ αὐτὸ δὲ [illegible] τότε καὶ [illegible] πολλοί.

ΡΑ'

Ὁ Κυβερνήτης εἶπε μίαν φοράν, ὅτι σχολεῖα κάμνει χωρὶς Ἐκκλησίαν, ἡ δὲ Ἐκκλησία δὲν κάμνει χωρὶς σχολεῖον.

ΡΒ'

Ἡ μητέρα τῶν καπεταναίων Μέλιων ἀπὸ τὰ Κοντοβούνια τῆς Τριφυλλίας, ἐπειδὴ τὰ παιδιά της ἦσαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τὴν Ἀγγλικὴν καὶ τὴν ἐπῆραν εἰς τὴν Ζάκυνθον, ἐβγῆκε μίαν ἡμέραν ἔξω διὰ νὰ περιπατήσῃ καὶ κατὰ τύχην εὗρε τὸν *ρήγαν ντινέρην* χάμου σχισμένον. Ἀφοῦ τὸν εἶδε ἔσκυψε, τὸν ἐπῆρε καὶ τὸν ἐφίλησε, καὶ ἐκαταράσθη ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος τὸν ἐκοψοκεφάλισε διότι τὸν ἐνόμισεν ἅγιον. Ἔπειτα τὸν ἔφερεν εἰς τὸ σπίτι της καὶ τὸν ἔβαλεν εἰς τὸ προσκυνητάρι της μαζὶ μὲ τὰς ἄλλας εἰκόνας. Οὕτως εἶχον καταντήσει οἱ Ἕλληνες τῆς Πελοποννήσου ἀπὸ τὴν τυραννίαν, ὥστε οὔτε τὰ χαρτιὰ τοῦ *τσόγου* ἐγνώριζον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως διότι, ἐξαιρουμένων τινῶν πόλεων, ὅλοι οἱ ἄλλοι τὰ χαρτιὰ τὰ ζωγραφημένα ἔχοντα *μοῦτρα* ἀνθρώπινα ὡς ἁγίους τὰ ἐθεωροῦσαν.

ΡΓ'

Εἰς τὰ χωρία τοῦ Ἄργους Στέρναις, Κάτω καὶ Ἐπάνω Μπέλεσι δοξάζουν, ὅτι ὅποια γυναῖκα τύχει νὰ γεννήσῃ ὅταν γεννᾷ ἡ λαφίνα θὰ γείνῃ στεῖρα ἕως δώδεκα ἔτη διότι καὶ ἡ λαφίνα, ἂν δὲν [illegible] 12 χρόνων, δὲν κάνει παιδί. Τοιαύτ[illegible] ἰδιόκ[illegible] ἔχουν.

[illegible] ἔτους 1650 ἦσαν εἰς τὰ [illegible] ἐλάφια, τώρα ὅμως δὲν φαίν[illegible] [illegible] τὰ ἐσκότωσαν οἱ κάτοικοι [illegible] χωρίων, οἱ ὁποῖοι κυνηγοῦ[illegible]

Εἰς [illegible] τῶν ἐλάφιων μεταξὺ τῶν ἄλλ[illegible] καὶ τοῦτο. Ἐσκότωσαν τὴν λαφίναν, χωρὶς τὸ μουσχάρι της ἔπεσε πλησίον τῆς μάνας του νὰ ψοφήσῃ ἀπὸ τὴν πείνην του καὶ τοῦ ἔχουν τραγοῦδι.

ΡΔ'

Εἰς τὸ Κάτω Μπέλεσι ἀντικρὺ εἶναι βράχοι πολλοί. Ἐκεῖ ὑπάρχει σπηλιὰ κτισμένη, ἡ ὁποία ὀνομάζεται Ντκοῦλι, καὶ μέσα εἰς αὐτὴν εἶχον οἱ κάτοικοι τὰ πράγματά [illegible] καὶ τὰ σκουτικά των διὰ νὰ τὰ σώσουν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, καὶ κατὰ τὸν [illegible] πόλεμον ἀπὸ τοὺς Ῥουμελιώτας οἱ ὁποῖοι τοὺς ἔγδυναν.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

Περὶ τῆς μελέτης τοῦ κ. Vercoutre, ἣν ἠγγείλαμεν ἤδη προλαβόντως, ὀλίγα τινὰ καθὰ ὑπεσχέθημεν, κρίνομεν καλὸν νὰ ἐπωμεν συντόμως, προστιθέντες εἴ τι γινώσκομεν.

Οἱ ἀσθενεῖς ἐν τοῖς ναοῖς τοῦ Ἀσκληπιοῦ κοιμώμενοι, ἐπίστευον ὅτι ἰατρευόμενοι καὶ λειχόμενοι ὑπὸ ὄφεων, ὡς γνωστόν, ὑπὸ κυνῶν, ὡς ὁ κ. Reinach ἀπέδειξε, καὶ ὡς μαρτυρεῖ ἐπιγραφὴ ἐπὶ στήλης γεγραμμένη καὶ διδάσκουσα, ὅτι κοιμώμενόν τινα τυφλὸν παῖδα κύων τις ἔνε λείχων, τέλος ὡς ὀρθῶς ὁ κ. Vercoutre ἰσχυρίζεται καὶ ὑπὸ ἄλλων ζῴων, οἷον ἀμνάδων· καθ' ὅσον, κατὰ τὸν Ἀρτεμίδωρον, γυνή τις ἀλγοῦσα τὸ στῆθος, εἶδε κατ' ὄναρ, ὅτι ἀμνάς τις τοὺς μαστοὺς αὐτῆς ἐθήλασεν· εἶτα δ' ἰάθη. Εἰκότως ἄρα τὸ ὑποτιθέμενον τοῦτο ὄναρ ἐγένετο ἐν ναῷ Ἀσκληπιοῦ, ἔνθα ταῖς ἀμνάσιν ἐπετάσσετο νὰ λείχωσι τοὺς πάσχοντας. Πῶς δὲ τὸ κατ' ἀρχὰς μόνον τῷ Ἀσκληπιῷ καὶ τοῖς ἱερεῦσιν αὐτοῦ ἀνῆκον προνόμιον τῆς ἰάσεως σύμπας ὁ Ὄλυμπος φθονήσας παρέλαβε, καὶ πῶς οἱ ἱερεῖς τῶν ἄλλων θεῶν ζηλοῦντες τοὺς τοῦ Ἀσκληπιοῦ τὰ πάντα ἔπραξαν, ὅπως διασύρωσι τὰ ἰαματικὰ αὐτῶν μέσα καὶ κραδάνωσιν οὕτω τὴν πρὸς αὐτοὺς πίστιν τῶν ἀσθενούντων καὶ τέλος πῶς οἱ ἱερεῖς τοῦ Ἀπόλλωνος πρῶτοι τῶν ἄλλων παρέλαβον τὴν ἰατρικήν, ὁ συγγραφεὺς χαριέντως ἐκτίθησι· καθ' ὅσον, κατὰ Πίνδαρον, Εὐριπίδην καὶ ἄλλους, ὁ Ἀπόλλων εἶνε πατὴρ τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Τίς ἡ ἀνάγκη πολλῶν πόνων; Ἐν βῆμα χωροῦσιν οἱ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερεῖς καὶ ὁ θεὸς οὗτος πατὴρ τῆς ἰατρικῆς ἀναφαίνεται. Ἐπικουρήσαντος δὲ ἐπὶ νόσῳ λοιμώδει τοῦ Ἀπόλλωνος, ἠγέρθη ναὸς ἐν Βάσσαις *Ἀπόλλωνος τοῦ Ἐπικουρίου* ὡς λέγει ὁ Παυσανίας (8, 41, 7 κ. ἑξ.). Ἔπειτα ἀναφαίνεται ἡ Ἀθηνᾶ (Ὑγίεια), ἡ Ἄρτεμις (ἐν Ἐφέσῳ), ἡ Δήμητρα, ἡ Ἀφροδίτη κ.ἄ. ἔτι δὲ αὐταὶ αἱ νύμφαι «Ἀνιγρίδες» (Παυσ. 5, 5, 11).

Ἀλλὰ τὸ ἔθιμον τοῦ νὰ κοιμῶνται ἐν τοῖς ναοῖς, ὅπως ἰατρευθῶσι τῇ βοηθείᾳ θεοῦ ἢ θεᾶς, διατηρεῖται μὲν ἐν Λέσβῳ, ὡς ὁ κ. Perrot παρετήρησεν, ἀλλὰ καὶ ἐν Τήνῳ καὶ ἀλλαχοῦ. Ὡς οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐπίστευον, τῇ ἐπικουρίᾳ ἢ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἢ ἄλλου θεοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν Τήνῳ ἐν τῷ ναῷ τῆς Παναγίας διανυκτερεύοντες, πιστεύομεν εἰς τὴν *χάριν* τῆς, ὅπως ἐκεῖνοι εἶχον παραδείγματα θαυμασίων τῷ ὄντι ἰάσεων, ἅτινα ἐν στήλαις ἀνέγραψαν ἢ ἐν βιβλίοις, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἔχομεν τοιαῦτα. Πῶς ἄρα νὰ ἑρμηνεύσωμεν τοῦτο;

Γ. Μ. Σ.

Ὁ ἐν τῇ ἀγαπητῇ Μασσαλίᾳ διατρίβων λόγιος καὶ φιλόπατρις Ἕλλην κ. Γεώργιος Σπυρίδης ἀγγέλλει τὴν γαλλιστὶ ἔκδοσιν ἱστορικοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συγγράμματος «L'éducation à travers les ages et le role de la race Grécolatine dans le monde.»

Ὁ κ. Σπυρίδης ἀπὸ δεκαετίας ἐν τῷ κλειτῷ ἄστει τῶν Φωκαέων παρεπιδημῶν καὶ ἐπαγγελλόμενος τὸν διδάσκαλον τῆς Ἑλλ. γλώσσης οὐδέποτε ἀπώκνησε συνῳδὰ τῇ ὑψηλῇ ἀποστολῇ τοῦ Ἕλληνος διδασκάλου ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἀθορύβως τὸν καλὸν ἀγῶνα ἀγωνιζόμενος, διαφωτίζων καὶ ἀνασκευάζων τὰς τε καθ' ἡμῶν ἐξ ἀμαθείας πλάνας καὶ τὰς πεπαλαιωμένας τῶν πολλῶν προλήψεις, καθιστῶν ἅμα ψηλαφητάς, οὕτως εἰπεῖν, τὰς ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας καὶ χάριτας, ἃς τὸ ἡμέτερον Ἔθνος, οὐ μόνον τὸ πάλαι ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ Μεσαίωνι καὶ ἐν τῇ Ἀναγεννήσει, πρόσθες δὲ καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς, αὐθορμήτως τε καὶ ἀνεπιφθόνως εἰς σύμπασαν τὴν ἀνθρωπότητα ἐπεδαψιλεύσατο.

Ἰδίᾳ ὅμως τὰς διαλέξεις ἐποιήσατο ἔν τε τῇ Γυμναστικῇ Ἑταιρείᾳ καὶ ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου πρώην Δημάρχου τῆς πόλεως ταύτης κ. J.-B. Brochier νῦν προεδρευομένῳ Κοσμοπολιτικῷ καὶ φιλε-

---

φέροντος τὸ εὐγενὲς τοῦ Οὐλρίχου πρόσωπον. Ἀνέγνω ἐπὶ τοῦ μετώπου του καὶ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς του, τὰ μέλλον διάφορα αἰσθήματα. Τὸ μέτωπόν του ἐρρυτιδοῦτο, τὰ βλέφαρά του ἐκινοῦντο ζωηρῶς, οἱ ὀφθαλμοί του περιεστρέφοντο ἐντὸς τῶν κογχῶν· ἔπειτα τὸ μέτωπόν του ἐγίνετο λεῖον, εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του ἐζωγραφίζετο ἡ ἐμβρίθεια καὶ ἡ μελέτη, ἐνίοτε δὲ γλυκεῖα ἀγαθότητος ἔκφρασις ἐφαίνετο μετριάζουσα τὴν αὐστηρότητα τῆς φυσιογνωμίας του, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸν κίτρινον μανδύαν, κρατῶν εἰς τὰς χεῖράς του τὴν ἐκ πτεροῦ γραφίδα, ἵστατο ἐνώπιόν του ὡς πειρασμός. Περιεστράφη περὶ ἑαυτὸν ὡς ὁ ὄφις τοῦ Παραδείσου καὶ τὸ αἰώνιον μειδίαμα, ἡ ἔκφρασις τῆς ἐντιμότητος, ἣν ἐγίνωσκε νὰ δίδῃ εἰς τοὺς μικροὺς πρασίνους ὀφθαλμούς του, ὅταν ὁ κύριός του ἠτένιζεν αὐτόν, ἔμελλον νὰ ὑποχρεώσωσι τὸν δοῦκα νὰ δρέψῃ τὸ μοιραῖον μῆλον.

— Δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω, εἶπε διὰ βραγχνῆς φωνῆς, διατί δὲν θέλετε νὰ τὸ κάμετε. Ὁ Καῖσαρ ἐδίστασε τόσον, διὰ νὰ διαβῇ τὸν Ῥουβίκωνα; Μέγας ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην μεγάλων μέσων καὶ οἱ σύγχρονοί σας ὅπως καὶ οἱ μεταγενέστεροι θὰ σᾶς ἐπαινέσωσι διότι συνετρίψατε τὰς ἁλύσεις ταύτας.

— Καὶ εἶσθε βέβαιος Ἀμβρόσιε Βολλάν; ἠρώτησεν ὁ δοῦξ παρατηρῶν αὐτὸν ζοφερῶς. Θὰ εἴπωσιν: ὁ Οὐλρῖχος ἦτο τύραννος. Κατέστρεψε τὴν ἀρχαίαν τάξιν ἥτις ἦτο ἱερὰ εἰς τοὺς πατέρας αὐτῶν. Ἔσχισε τὴν συνθήκην, ἣν ὁ ἴδιος συνέταξε, μετεχειρίσθη τὴν χώραν του, ὡς χώραν κατακτηθεῖσαν καὶ δὲν ἐτήρησε τοὺς νόμους τοὺς ὁποίους....

— Συγγνώμην, ἀπήντησεν αὐτῷ ὁ Ἀμβρόσιος τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζητήματος: ποῖος εἶνε κύριος; ὁ δοῦξ ἢ ἡ χώρα; Ἐὰν ἡ χώρα εἶνε κύριος διαφέρει, τότε εἶνε ἀνάγκη πράγματι συνθηκῶν ὅρων καὶ ἐγγράφων. Οἱ ἱππόται τότε καὶ οἱ ὑποτελεῖς εἶνε οἱ κύριοι, ἡ δὲ Ὑψηλότης σας εἶνε ἁπλοῦν ὄνομα. Ἀλλ ἐὰν εἶσθε πράγματι ὁ κύριος τότε σεῖς θέτετε τοὺς νόμους. Ἔχετε τὴν λαβὴν εἰς τὰς χεῖρας· τώρα εἶσθε σεῖς ἀκόμη ὁ κύριος καὶ ὁ δεσπότης. Ἀφήσατε τὸ ἀρχαῖον δίκαιον, ἰδοὺ ἄλλο νέον. Λάβετε τὸν κάλαμον θαρραλέως καὶ ὑπογράψατε.

Ὁ δοῦξ ἔμεινεν ἐπ' ὀλίγον ἀναποφάστος· αἱ παρειαί του ἔκαιον, ἔπειτα ἀνηγέρθη, ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοί του ἦσαν εἰσέτι προσηλωμένοι χαμαί. Αἴφνης ὕψωσεν αὐτοὺς σπινθηροβολοῦντας καὶ πλήρεις ὑπερηφανείας.

— Ὀνομάζομαι δὲ Βύρτεμβεργ, εἶπε. Ἐγὼ εἶμαι ἡ χώρα καὶ ὁ νόμος, ὑπογράφω.

Ἐξέτεινε τὴν χεῖρα ἵνα λάβῃ τὸν κάλαμον, ὃν παρουσίαζεν αὐτῷ ὁ καγκελάριός του, ὅτε ὁ βραχίων του ἐκρατήθη μετὰ ἠρέμου βίας ὑπὸ ξένης χειρός. Ἐστράφη ἔκπληκτος καὶ τὸ βλέμμα του ἔπεσεν ἐπὶ τῆς γαληνιαίας, ἀλλ' αὐστηρᾶς φυσιογνωμίας τοῦ ἱππότου Λιχτενστάϊν.

(Ἕπεται συνέχεια)

σοφικῷ συλλόγῳ, οὗ τριετίαν ἤδη διατελεῖ γραμματεύων, καὶ ἐξ οὗ ἀνέτειλεν ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ τῆς φίλης Γαλλίας ὁρίζοντος ὁ φαεινὸς διάττων ἐκεῖνος ἀστήρ, ὁ δεινὸς ῥήτωρ καὶ πολιτευτὴς ἔγκριτος ὁ πολύκλαυστος φιλέλλην Λέων ὁ Γαμβέττας.

Ἐκ τῶν παντοίων λοιπὸν τούτων κατὰ καιροὺς διαλέξεών του καὶ τῆς τελεσφόρου αὐτῶν ψυχολογικῆς ἐντυπώσεως ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν λογίων ἀκροατῶν του, ἀναθαρρήσας προήχθη εἰς τὴν γνώμην τοῦ νὰ περιβάλῃ μὲ σάρκα καὶ νεῦρα τὰ ἄμορφα ἐκεῖνα οὕτως εἰπεῖν τῆς διανοίας του μελετήματα, καὶ προσενέγκῃ οὕτως εἰς τὸ κοινὸν ἄρτιόν πως ἔργον

Ἐν τῷ πονήματι τούτῳ περιγράφονται οἱ γενικοὶ χαρακτῆρες ἑνὸς ἑκάστου τῶν τριῶν ἐκπολιστικῶν Ἐθνῶν, τῆς Ἑλλάδος, Ἰταλίας τε καὶ Γαλλίας, ἅτινα ἐπέδρασαν κυρίως εἰς τὴν καθόλου ἀνθρώπινον ἡμέρωσιν τῆς Ἑλλάδος, ὡς εἰκός, τὴν πρώτην βαθμίδα κατεχούσης, ἅτε δὴ πολλάκις ἀπὸ τοῦ παλαιτάτου μέχρι τοῦ ΙΘ' αἰῶνος τὴν δᾳδα ἄσβεστον τοῦ πολιτισμοῦ ἀνὰ τὴν Δύσιν μετενεγκούσης.

Ὡς ἐκ τῆς Ἱστορικῆς λοιπὸν φύσεως καὶ τοῦ παιδαγωγικοῦ καὶ διδακτικοῦ χαρακτῆρος ἡ συγγραφὴ αὕτη κοσμηθησομένη καὶ δι' εἰκόνων ἀριστοτεχνῶν, ἀρχαίων τινῶν μνημείων καὶ πόλεων: τῆς Σπάρτης, τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Ῥώμης, τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῶν Παρισίων κ. λ. π. πρόκειται τερπνόν, χρήσιμον καὶ περίεργον ἀνάγνωσμα, εἰς πᾶσαν ἡλικίαν καὶ φῦλον εὐπρόσιτον. Διαλανθάνει δ' ἐν αὐτῇ πλαγία τις διαμαρτυρία κατὰ τῆς ἀδυσωπήτου καὶ Ἑλληνοκτόνου τάσεως τῆς Δυτικῆς διπλωματίας, καὶ ἀναζωπυρᾷ τὴν πρὸς τὴν Ἑλλάδα λεληθότως διεγειρομένην συμπάθειαν καὶ ἀγάπην ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ἀναγινώσκοντος.

Τὸ ἀξιόλογον τοῦτο σύγγραμμα θ' ἀποτελῆται ἐκ 300 σελίδων καὶ θὰ τιμᾶται ἀντὶ φρ. 10. Πᾶσα προτροπὴ πρὸς ἀπόκτησίν του νομίζομεν ὅτι εἶναι περιττή.

— Ὡς ὁ «Αἰγυπτιακὸς Ἀστὴρ» σημειοῖ, τὰ μέχρι τοῦδε ὑπὸ τοῦ Γλάδστωνος ἐκδοθέντα ἔργα, ἀνέβαινον εἰς 291, πληροῦσι δὲ 13 σελίδας τοῦ μεγάλου καταλόγου τοῦ Βριττανικοῦ Μουσείου. Τί κρῖμα! ν' ἀφήσῃ τοσοῦτον ἀπίδιον τῶν γραμμάτων!...

— Μεταξὺ τῶν περιέργων ἀντιτύπων τῆς Ἁγίας Γραφῆς, προωρισμένης πάντοτε νὰ ἦναι ἀντικείμενον καλλιτεχνικῆς ὑπομονῆς, δύναται νὰ καταλεγῇ καὶ τὸ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γρίγγης ἀντίτυπον γεγραμμένον ἐπὶ 576 φύλλων φοίνικος.

— Ἐξεδόθη καὶ ὁ δεύτερος τόμος τῶν *Γνωμοδοτήσεων τῆς Εἰσαγγελείας τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐπὶ διαφόρων ζητημάτων* ὑπὸ τοῦ βουλευτοῦ Ἄνδρου κ. *Κωνσταντίνου Ἀργυροπούλου*. Τὸ σπουδαιότατον καὶ χρησιμώτατον τοῦτο βιβλίον καθίσταται εὐχρηστότατον διὰ τῆς ἐπὶ κεφαλίδος ἑκάστης γνωμοδοτήσεως εὐλήπτου καὶ σαφοῦς διατυπώσεως τοῦ ζητήματος, καὶ διὰ τοῦ ἐν τῷ τέλει τοῦ βιβλίου ἀλφαβητικοῦ τῶν ζητημάτων εὑρετηρίου.

Περὶ τοῦ ἐν λόγῳ συγγράμματος ὁ νομομαθὴς πρῴην εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου κ. Α. Παπαδιαμαντόπουλος, ἔγραψεν ὡς ἑξῆς, ὅπερ καθιστᾷ πᾶσαν ἄλλην σύστασιν περιττήν.

«Εὐχάριστός ἐστιν, ἡ ἀνάγνωσις τῶν ὑφ' ὑμῶν ἐκδοθεισῶν διὰ τοῦ τύπου γνωμοδοτήσεων, ὡς περιεχουσῶν πολλὰς μὲν καὶ τελείας, ἀλλ' ἐν ὀλίγοις ἐκτεθειμένας λύσεις νομικῶν ζητημάτων· διότι τῆς ἀναγνώσεως ἑκάστης αὐτῶν μὴ καταπονούσης τὸν νοῦν, ὡς ἡ ἀνάγνωσις μακρᾶς διατριβῆς ἢ συγγραφῆς καταπονεῖ συνήθως αὐτὸν ζητοῦντα τὴν γνώμην τοῦ διατριβογράφου ἢ συγγραφέως περὶ ἑνὸς πολλάκις ζητήματος, χαίρει ὁ ἀναγνώστης μεταβαίνων ἀκόπως ἀπὸ μιᾶς λύσεως ζητήματος εἰς ἑτέραν ἄλλου, καὶ εὑρίσκει ταχέως ἐν αὐταῖς ὅ,τι δέον εἰπεῖν πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῶν. Ἀλλ' οὐ μόνον τοῦτο, καὶ ἡ ποικιλία τῆς ὕλης [illegible] εὐχάριστον καθίστησι τὴν ἀνάγνωσιν ὑμετέρας συλλογῆς τῶν εἰσαγγελικῶν γνωμοδοτήσεων, διότι οὐδόλως [illegible] κλίων συλλογή, ὡς ἄλλαι συλλογαί, οὐδὲ πραγματεύονται αἱ γνωμοδοτήσεις μόνον περὶ ζητημάτων ἑνὸς κλάδου τῆς νομοθεσίας τοῦ Κράτους, ὡς [illegible] συγγράμματα, ἀλλὰ πρὸς [illegible] ζητήμασι τῆς ποινικῆς ἡμῶν νομοθεσίας εὕρηνται ἐν αὐτῇ σπάνιαι καὶ λύσεις ζητημάτων τῆς Πολ. Οἰκονομίας, τοῦ Ῥωμαϊκοῦ καὶ τοῦ νεωτέρου ἀστικοῦ νόμου καὶ διοικητικῆς, καὶ δημοτικῆς καὶ οἰκονομικῆς, καὶ ἐκκλησιαστικῆς, καὶ στρατιωτικῆς, καὶ ναυτικῆς νομοθεσίας.

Συγχαίρω, ὑμῖν, ὅτι ἐπωφελῆ διὰ τοῦ τύπου ἐκ τῆς ἀχρηστίας μεταβαίνει καὶ ἔργα, ὧν ἡ ἀνάγνωσις εὐχάριστος ἐστι καὶ ὠφέλιμος, ὡς νομίζω, τοῖς δυναμένοις καὶ βουλομένοις ὠφελεῖσθαι ἐκ τῆς ἀναγνώσεως νομικῶν ἔργων».

— Ἡ γαλλικὴ Ἀκαδημία ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτῆς συνεδριάσει, διεπέρασε τοὺς διαγωνισμοὺς καθ' οὓς δύο βιβλία ἔλαβον τὸ πρῶτον βραβεῖον ἕκαστον φρ. 2000, τοῦ κ. Séailles «Πραγματεία περὶ τῆς ἐν τῇ τέχνῃ εὐφυΐας», καὶ τοῦ κ. Julliot «Γαλλικὴ γῆ», ἄλλοι δ' ἔλαβον μικροτέρα ποσὰ ὡς ἀμοιβὴν τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν.

— Ἐν τῇ «Διδασκαλίᾳ» ἐφημερίδι φιλολογικῇ τῆς Φραγκοφόρτης ἐδημοσιεύθη ἐν Γερμανικῇ μεταφράσει ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. A. Boltz, ἓν ἐκ τῶν παραμυθίων τῆς κ. Μαριάννας Γρ. Καμπούρογλου «Ἡ Βασίλισσα τῶν Γοργόνων».

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

Ὁ ἰατρὸς κ. Σπ. Ἰω. Κανέλλης ἐκ τῶν διακεκριμένων ἐπιστημόνων τῆς πόλεως ἡμῶν, ἐδημοσίευσε κατ' αὐτὰς σύντομον μέν, ἀλλὰ περιεκτικωτάτην καὶ ἐμβριθῆ «Κλινικὴν μελέτην ἐπὶ τῶν προδιαθετικῶν αἰτίων τῆς φθίσεως τῶν πνευμόνων».

Ὅπως εἰς ὀργασμόν τινα ἀναπτυχθῇ ἡ φθίσις, ἀπαιτεῖται, ὡς γνωστόν, κατὰ τὴν ἐπιστήμην, *σπέρμα* καὶ *ἔδαφος*, δηλ. ὀργανισμὸς ἐπιδεκτικός. Περὶ τοῦ δευτέρου τῶν ζητημάτων τούτων, πραγματεύεται ἐν τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ ὁ συγγραφεύς, δηλ. περὶ τῶν *αἰτίων* ἅτινα παρασκευάζουσι τὸν ζωϊκὸν ὀργανισμὸν νὰ δεχθῇ καὶ καλλιεργήσῃ τὸν μολυσματοφόρον σπόρον, περὶ τοῦ πρώτου δὲ βραδύτερον ὑπόσχεται νὰ δημοσιεύσῃ ἰδίαν πραγματείαν ἐρειδομένην καὶ ἐπὶ τῶν ἐγχωρίων παρατηρήσεων.

Τὰ προδιαθετικὰ λοιπὸν αἴτια εἶναι *ἐσωτερικὰ* [illegible] ἡλικίας, γένους, κυ[illegible], [illegible] θηλασμοῦ [illegible] καὶ [illegible] τοῦ ἐν γένει [illegible] *ἐξωτερικὰ προδιαθετικὰ* [illegible] ἀβρᾶς, [illegible] ἀσκητέως, ἀπ[illegible] ἐπιπτώσεων, ἐπ[illegible] κλιμάτων) [illegible] γνωμοδοτήσεις [illegible] ἀναγνώσεις [illegible] ἐπιδεκτικὸν [illegible] ἀναπτύσσεται νόσος [illegible] πνευμονικῆς φθίσεως [illegible] *ἐξωτερικὰ* [illegible] τροφαί, [illegible] κατοικίαι, τυραννίδες [illegible] γενικαὶ χρόνια [illegible] ἀλκοολισμός, [illegible] τετάρτῳ [illegible] ὁ συγγραφεὺς [illegible] ἀντιπαγωνισμοῦ νόσων [illegible] φθίσιν.»

[illegible]

Ἐν τῇ [illegible] τῶν ἐλληνισθέντων κρατῶν τῆς [illegible] τοῦ Πόντου, τῆς Καππαδοκίας κ.τ.λ.

ΗΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

133. *Λεξίγριφος.*

Εἶμαι [illegible] ἀρχαῖος τῶν Περσῶν [illegible]
[illegible] καὶ πολὺ τῆς Ἠπείρου [illegible]
[illegible]

134. *Στοιχειόγριφος.*

Κίρ' ἐν κ[illegible] ἀπ' τὰ πολλὰ τοῦ σώματός σου [illegible]
Ἀλλ' ἐὰν δοῦμε, [illegible] στοιχεῖα μπροστινά,
Θὰ γείνω ἓν ἀπ' τὰ [illegible]
Ποὺ ζοῦσε μέσα [illegible] νερὰ τῆς λίμνης [illegible]
Γ's τὰ ἔλη.

Π. Μ.

135. [illegible]

Ἐ[illegible] μικρὸ [illegible] εἶνω,
Χωρὶς τὰ δύο πρώτα [illegible], μέγα βουνὸ θὰ γείνω.

136. *Αἴνιγμα. δημῶδες*

Ἄσπρο εἶνε τὸ χωράφι
Καὶ μελαχροινὸς ὁ σπόρος.
Κι' ἐκεῖνος ὁποῦ τὄσπειρε
Μ' ἐκεῖνο κουβεντιάζει.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

ΛΥΣΕΙΣ

ΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡ. 122

130. Ἡ Εὔκ.—131. Χρήματα-ῥήματα. — 132. Εὐγνωμοσύνη καλεῖται ἡ μνήμη τῆς καρδίας.